Sfantul Nicodim Aghioritul

RAZBOIUL NEVAZUT

" Voi mergeti astazi la bataie asupra vrajmasului ; sa nu slabeasca inima voastra, nu va temeti, nu va ingroziti, nici sa nu dati inapoi, ca Domnul Dumnezeul vostru merge inaintea voastra ca impreuna cu voi sa bata pe vrajmasi si sa va mantuiasca ".
(Deut. XX, 3-4).

PRECUVANTARE.

Titlul luat de aceasta carte prea folositoare de suflet este, totodata, cel mai potrivit si adevarat. Fiinca, daca multe din sfintele ei dumnezeiestile Carti inspirate ale Vechiului si Noului Testament si-au primit numele, direct din materia lor speciala pe care o invata, (ex. Facerea lui Moisi, Crearea Universului din nimic , Iesirea istoriseste iesirea Fiilor lui Israel din Egipt; Leviticul numit astfel fiindca cuprinde scrierile sfinte ale clasei levitice ; cele patm carti ale Regilor cuprind faptele si vietile Regilor si cele patru Evanghelii, fiindca cuprind vestea cea buna care a adus mantuirea omului), cine nu poate intelege ca aceasta carte s-a intitulat Razboiul nevazut, direct din adevaratul material si lucruri cu care se ocupa ?

Intr-adevar cartea aceasta invata nu despre o lupta sensibila si vazuta ; nu despre lucruri trupesti si trecatoare, ci despre razboiul spiritual si nevazut, in care intra fiecare crestin chiar din ceasul botezului si fagaduintei sale in fata lui Dumnezeu de a lupta in acest razboiu si a muri pentru numele Lui dumezeiesc. Razboiul a fost descris in chip alegoric si in Numerii : " Pentru aceea se vorbeste in cartea razboiului Domnului " (XXI, 14).

Insa cartea aceasta se ocupa de vrajmasii netrupesti si nevazuti, care sunt diferitele pasiuni si dorinti ale carnii, pacatului si demonului si care zi si noapte nu inceteaza a lupta impotriva ta.

Dupa cum spune dumnezeiescul Pavel : " Lupta noastra nu-i impotriva carnii si sangelui, ci impotriva capeteniiior, impotriva puterilor, impotriva stapanilor intunerecului acestui veac si impotriva duhurilor rautatii de sub cer " (Efes. VI, 12). Si ea mai spune ca ostasii cari au sa se arunce in aceasta lupta sunt toti crestinii. Conducatorul lor este Domnul nostru Iisus Hristos, insotit de toti coloneii si capitanii Sai, adeca de toate cetele ingerilor si sfintilor. Campul de bataie (*stadion*) si terenul in mijlocul caruia are loc acest razboiu este inima noastra si toata natura launtrica a omului.

Durata razboiului este toata viata noastra.

Si care-i armamentul acestui razboiu nevazut ? Ascultati : *adapostul* si apararea luptatorilor este complecta neincredere in sine ; *scutul* este increderea si ferma nadejde in Dumnezeu ; *povatuitorul* lor este meditarea suferintelor Domnului ; *incingatoarea* lor este abtinerea dela pasiunile trupesti ; *incaltamintea* lor, umilinta si cunoasterea propriei lor neputinti ; *pavaza* lor, lupta in ispite; *sabia* ce o tin in mana lor este sfanta rugaciune atat mintala cat si orala precum si ceeace vine prini meditare ; *sulita* ce o au in cealalta mana este neinvoirea cu patimile care lupta impotriva lor, ci respingerea lor cu indignare ; *portiile* si hrana cu care se intaresc impotriva inamicilor sunt continua participare la dumnezeiasca impartasire, atat impartasirea sacramentala la altar cat si comuniunea spirituala ; iar *ochianul* cu care sa

poata vedea pe inamic din departare este continua formare a mintii a recunoaste faptele in chip just si deprinderea continua a vointii de a dori sa fie bineplacut lui Dumnezeu; precum si pacea si linistea deplina a inimii.

Acesta-i razboiul nevazut, ori mai bine, in acest razboiu ai Domnului, soldatii lui Hristos mestesugesc lupta, strategiile si artele pe care imaginatia perceptibila a inamicilor le intrebuinteaza impotriva lor, prin simturi, prin imaginatie, prin pierderea cucerniciei si mai ales prin atacurile aduse in vremea mortii, pierderii credintei, as zice desnadejdea si transformarea vrajmasilor in ingeri ai luminii.

Deaceea se intelege cat este de necesara lupta impotriva acestor intentii ale vrajmasului.

Aici luptatorii sunt instruiti in ce linie si dupa care tactica sa se conduca si cum sa se razboiasca mai eroic.

In scurt, din aceasta carte orice om care-si doreste mantuirea, poate invata cum sa infranga dusmanul lui nevazut, sa-si agoniseasca supusi si bogatii, adeca virtuti reale si sfinte, si sa-si dobandeasca o coroana care nu se vestejete, care este unirea cu Dumnezeu in lumea aceasta si-n cea viitoare.

Deci primiti aceasta carte cititorilor iubitori de Hristos cu bucurie. Depindeti din ea arta razboiului nevazut. Studiati-o nu numai sa stiti a lupta, dar si sa luptati dupa lege si cu foloase, incat sa fiti incoronati. Fiidca Sfantul Apostoi Pavel spune : " Chiar daca un om lupta, el nu primeste coroana, daca n-a luptat dupa lege " (I Tim.).

Inarmati-va cu armatura care va invata ea ca sa morticati gandul vostru lovit de dusmanii nevazuti, care-s patimile distrugatoare de suflet si demonii cei ce provoaca patimile. " Luati toate armele lui Dumnezeu ca sa puteti sta impotriva mestesugurilor diavolului " (Efes. VI, 11).

Iubite frate, adu-ti aminte ca la Sfantul Botez ai fagaduit sa renunti la tine, la faptele tale, sa lupti impotriva lui Satan, impotriva lucrurilor, lucrarilor, ingerilor si pompelor lui, care sunt : iubirea de placeri, de marire, de argint si de alte pofte. De aceea, cat iti este cu putinta lupta sa-l infrangi, sa-l supui pe deplin.

Si care-i rasplata ce o vei primi pentru aceasta victorie ?

Nu-i numai una, ci sunt multe si mari.

Auzi-le, cuvant cu cuvant, dela Dumnezeu, din gura Lui, fagaduite tie in sf. Apocalipsa : " Celui ce va birui ii voi da sa manance din pomui vietii care este in mijlocul Raiului lui Dumnezeu " (11, 7); " nu va fi rapit de a doua moarte " (II, 11); " el va manca din mana cea ascunsa, si-i voi da piatra alba si-n piatra nume nou scris, pe care nimeni nu-l stie, ci numai cel ce-l ia " (II,17); " si putere peste neamuri si-i voi da steaua de dimineata " (II. 26, 28); sa seada cu mine in scaunul meu " (III, 21); " si va vedea cer nou si pamint nou " (XXI, 1).

Vezi dregatoriile ? Vezi cinstirile si onorurile ? Vezi coroanele nevestejite pregatate pentru tine ? Frate, nu te lasa, ci invinge pe cel rau.

Studiaza aceste indemnari de lupta si nu fii zabavnic ca altul sa-ti ia coroana (Apoc. III, 11). Tu cel ce lupti cu dusmanii dinauntru si dinafara trebue sa fii temperat in toate. Cei ce lupta cu dusmanii dinafara dobandesc numai o coroana trecatoare de flori si frunze salbatece, o ramura, cateva frunze, un laur ori alte plante, dar tu cel ce ai sa obtii o coroana incoruptibila trebuie sa-ti traiesti viata in condamnare si indiferenta.

Sf. Pavel sa te lucredinteza in cuvintele lui : " Nu stiti oare, in alergari toti alearga, dar numai unul ia premiul. Alergati si voi ca sa-l luati. Oricine vrea sa lupte sa se abtina dela orice : aceia pentru o coroana trecatoare, noi pentru una nevestejita " (I Cor. III, 24-25). Si cand te vei bucura de astfel de izbanda,

incoronat fiind, adu-ti aminte, frate, si roaga-te Domnului si pentru iertarea pacatelor celui ce a fost colaboratorui tau prin publicarea acestii carti. Dar intai de toate aminteste-ti, ridica mintea sus, deschide ochii si multumeste si slaveste pe primul autor si pe adevaratui autor al acestei victorii, Dumnezeu si Comandantul tau sef Iisus Hristos si repeta-ti acest cuvant a lui Zorubabel - " De la Tine vine victoria ... si a Ta este marirea si eu sunt slujitorul tau " (Ezdra IV, 59) si cel al proorocului David : " A Ta este marirea, puterea lauda, biruinta si taria, ca tu stapanesti toate cele din cer si de pe pamant " (I. Cron. XXIX, 11), - acum si pururea si-n vecii vecilor, amin !

INSCRIPTIILE ACESTEI CARTI :

Daca doresti un prieten pentru perfectiunea garantata ;

Daca doresti sa vezi pe Dumnezeu si sa fii unit cu El;

Daca doresti, din tot sufletul tau sa obtii cununa Cerurilor; poarta orice razboiu ua curaj impotriva inamicilor;

Lupta-te, razboieste-te si cucereste cu un scop clar.

Ca soldat al lui Hristos si atlet indemanatic lupta impotriva diavolului, carnii, lumii si tuturor pasiunilor, impotriva poftelor ispitelor si dorintelor tale.

Invata din aceasta carte mestesugul luptei si va izbindi binecuvantarea, si triumful in mantuire.

PRIMA PARTE.

Cap. 1

Perfectiunea crestina ; obtinerea ei ; cele patru lucruri necesare in acest razboiu.

Cea mai mare si mai perfecta realizare spre care poate aspira omul este a se apropia de Dumnezeu si a se uni cu El.

Deci, daca tu, iubite cititor in Hristos, voesti sa citesti aceste taine, intai trebue sa sta in ce consta viata spirituala a desavarsirii crestine.(+)

(+)Desavarsirea crestinului este recomandata ca o porunca in Noul Testament, fiindca Domnul zice : " Fiti desavarsiti ".... (Mat. V, 48;) iar Sf. Pavel : " Fiti oameni deplini " (I Cor. XIV, 20), iar in alta parte : Staruiti a implini exact si cu toata convingerea tot ceeace Dumnezeu voeste (Colos. IV, 12). Aceasta a fost proclamat ca o porunca si in Vechiul Testament, fiindca Dumnezeu zice Evreilor in Deuteronom : " Tu vei fi intreg cu Dumnezeu " (XVIII, 13); iar David da aceste sfaturi fiului sau Solomon : " Si acum, fiul meu, Domnul sa fie eu tine, ca tu sa prosperi..." (I Cron. XXII, 12). Deci este evident ca Dumnezeu cere tuturor crestinilor lucrarea si pregatirea perfectiunii, adeca Dumnezeu cere ca noi sa devenim desavarsiti in toate faptele bune.

Fiindca sunt multi cari zic, ca viata de desavarsire consta in postiri, privegheri, metanii, dormiri pe pamant si alte asprimi de acestea ale corpului. Altii cred ca-i in progres si-n multe mosteniri. Si multi altii

socot, ca perfectiunea este in rugaciunile mintale,(+) in sihastrie, retragere (anahoresis), tacere si viata de indrumare, de formare, adica, a trai dupa o lege a cumpatarii si masurii.

(+)Vezi la acest capitol in cap. XLVI, si urm.

Dar numai aceste virtuti nu sunt desavarsirea crestina pe care o cautam noi, ci uneori ele-s numai mijloace si instrumente folosite de om, harul Duhului Sfant, iar uneori sunt roada Sfantului Duh. Ele sunt instrumente puternice de dobandirea harului Sfantului Duh. Nu-i nici cea mai mica indoiala, fiindca vedem pe multi oameni virtuosi ca le intrebuinteaza ca sa castige forte si putere impotriva pacatelor si vanitatii, ca sa fie fortificati in contra ispitelor, sa infranga pe dusmanul cel rau, adeca, poftele obisnuite : carnea, lumea si cel pierzator. Ei uzeaza de aceste arme spre a se inarma cu ajutoare duhovnicesti necesare tuturor slujitorilor lui Dumnezeu si-n deosebi novicilor, incepatorilor, celor simpli incat sa fie capabili a primi Darurile Sfantului Duh : " Duhul adevaratei cunoasteri, spiritul sfatului si puterii, duhul intelepciunii si al intelegerii, duhul temerii de Dumnezeu ", cum le numeste profetul Isaia (XI, 2).

Dar este tot atat de sigur, ca aceleasi acte sunt si o roada a Domnului si produc " Bucurie, Dragoste, Credinta, Cumpatare ", cum spune Sfantul Pavel. Fiindca oamenii duhovnicesti pedepsesc corpul cu astfel de asprimi pentruca el se rasvrateste impotriva Facatorului sau (+) si sa-l tina totdeauna umilit si supus slujirii lui Dumnezeu. Ei sunt in tacere si solitudine ca totdeauna sa scape de cea mai mica blasfemie a lui Dumnezeu, se roaga si iau parte la slujbele Domnului si la faptele de cucernicie ca sa dobandeasca cetatenia Cerurilor, mediteaza viata si patimile Domnului, nu pentru alt motiv, ci ca sa cunoasca mai bine slabiciunile si pacatele lor si Bunatatea lui Dumnezeu, urmeaza lui Iisus Hristos prin lepadarea de altii, de ai lor si de ei insisi ca in dragostea lui Dumnezeu sa poata fi mai aprinsi si mai puternici in ura de ei insisi. Chiar si aceste virtuti enumerate pot produce in unii rautati mai mari, decat pacatele vadite, nu din cauza lor insile (fiindca sunt cele mai sfinte in sine), ci din cauza celor cari cauta sa urmeze propriilor indemnuri si dorinti. Ei vazand cum au plecat pe calea adevarata nu lupta numai cu bucurie in aceste lupte ale corpului, ci merg dupa planul lor desert, chiar dupa placerile Paradisului. Deaceea acesti oameni cred ca au fost ridicati pina in cetele Ingerilor si ca au vazut pe Dumnezeu in mijlocul lor. Uneori fiind cufundati intr-un fel de meditatii si reflectii ciudate, cred c-au parasit complect lumea si au fost ridicati la al treilea cer. Dar in ce mari erori sunt si cat de departe sunt de adevarata perfectiune oricine poate intelege din viata si caracterul lor. Doresc a fi apreciati in orice imprejurare, ei sunt idioritmici in toate dorintele lor, sunt orbi in toate afacerile lor, dar examineaza cu grija toate cuvantele si faptele celorlalti, iar daca cineva se apropie putin de dansii cu o cinstire desarta pe care socotesc c-o au sunt foarte multumiti. Ori daca cineva le reproseaza aceste devotiuni si marturii ce le practica, (oprite de Dumnezeu) deodata se supara si devin cu totul alti oameni. Si daca Dumnezeu, dorind a-i aduce la cunostinta si recunoasterea de ei insisi si la adevarata cale a desavarsirii, le trimite necazuri si suferinte, ori ingaduie a veni peste dansii persecutii, atunci isi arata tainitele inimii lor complect corupte de mandrie.

(+)Noteaza ca, dupa teologi, orice pacat este numit ofensa lui Dumnezeu numai fiindca ocaraste si se opune lui Dumnezeu. Pacatele ofenseaza si se opun existentii lui Dumnezeu : aici e raul; pacatul loveste in bunatatea lui Dumnezeu, in puterea si intelepciunea Lui.
Si numai pentru acesta este numit imperfectiune si nedesavarsire, fiindca ofenseaza si huleste desavarsirea lui Dumnezeu; si in aceasta consta pacatui si nelegiuirea fiindca calca si distruge poruncile lui Dumnezeu si dupa cum orice cuvant spus impotriva lui Dumnezeu este numit hula fiindca loveste in Dumnezeu, tot asa orice pacat este numit lovirea lui Dumnezeu nu numai fiindca in sine este opus binelui, dar si fiindca acesta venind de la creatura da a intelege ca facatorul este hulit deoarece El insus este rau in Sine.

Fiindca in orice imprejurare grea ce vine nu doresc a fi supusi vointei lui Dumnezeu. Evita orice greutate si nu urmeaza exemplul Fiului lui Dumnezeu care a fost umilit si a suferit. Domnul nostru Iisus Hristos s-a smerit mai mult decat toate creaturile si a suferit persecutii pentru prietenii Sai iubiti. Prigonitorii au devenit astfel un instrument al Bunatatii divine si colaboratori la mantuirea celor prigoniti.

De aici se vede clar ca acesti oameni sunt in mare pericol. Fiindca avand interiorui lor, adeca cugetul

intunecat se privesc prin acest cuget si cred ca au atins perfectiunea. In acest fel, plini de mandrie osandesc pe altii.

Deaceea nu-i posibil ca vreun om sa-i converteasca pe atari oameni, decat numai cu ajutorul lui Dumnezeu. Fiindca oamenii pacatosi la aratare sunt mai usor de intors la calea cea buna decat cei ce pacatuesc in ascuns, acoperiti cu masca virtutilor aparente.

Deci acum ai vazut foarte clar ca viata si desavarsirea duhovniceasca nu consta in aceste virtuti de care am vorbit sa stii ca ea nu consta in orice alte lucruri, (+1) ci in acestea : cunoasterea bunatatii si maririi lui Dumnezeu, a nimicniciei si inclinarii noastre la orice rau ; in iubirea de Dumnezeu si ura de noi insine, in supunerea nu numai lui Dumnezeu, dar si tuturor creaturilor peutru dragostea de Dumnezeu, in respingerea oricarei vointi a noastra, in perfecta ascultare de vointa divina si in legatura cu acestea ca noi sa dorim si sa facem toate aceste lucruri numai pentru marirea lui Dumnezeu, (+2) pentru placerea Lui, fiindca si El voeste astfel si pentru ca-i bine ca noi sa-L iubim si sa-l slujim.

(+1)Vezi, iubitule, cat de buna este ordinea si metoda folosite de aceasta carte. Pentruca fiecare conditie e specificata potrivit axiomei filozofice si tinteste la indrumarea cugetului fiindca inceputurile sunt cauzele actiunii si sfortarilor in orice. De aceea aceasta carte inainte de orice, pune inainte tema ca inceputul, desavarsirea sa poata fi realizate. Aceasta avand-o in vedere toti cei ce trebue sa lupte sa nu treaca dela un lucru la altul, ci in spre aceasta ca la un semn sa poata dirija toate faptele lor. (+2)Acelas lucru il spune Avva Isac (Log. 23, p. 1361 unde zice : " E mai bine de tine sa te liberezi de legatura pacatului, decat sa pui in libertate robi din robie "; si multe alte lucruri de acord cu cele gandite citeste si Cuvantul sau al 56-lea (Logos p. 334).

Aceasta este legea dragostei scrisa de voia lui Dumnezeu Insusi in inimile dreptcredinciosilor Lui slujitori. E lepadarea de noi insine pe care o cere Dumnezeu dela noi. Este jugul dulce si sarcina usoara a lui Iisus. Este supunerea fata de vointa dumnezeiasca la care ne indeamna Rascumparatorul si invatatorul nostru cu propriul Lui exemplu si cu glasul Lui.(+)

(+) De aceea si Sfantul Apostol se bucura, ca noi sa facem, in genere, toate faptele noastre numai spre slava lui Dumnezeu, zicand : " Ori de mancati, ori de beti, ori altceva de faceti, toate sa le faceti spre slava lui Dumnezeu " (Cor.)

Deci, tu frate, daca doresti s-ajungi la inaltimea acestei perfectiuni, trebue sa practici o continua supraveghere si violenta asupra-ti ca sa fii pretutindeni cuceritor si sa-ti poti infrana toate poftele mari si mici, fiindca este nevoe a fi pregatit cu toata ravna sufletului tau pentru aceasta lupta, (fiindca coroana nu-i data cuiva daca nu se arata luptator). Acest razboiu pe cat e mai greu decat oricare altul, (pentru ca luptam impotriva noastra insine si totodata luptam impotriva celor ai nostri), pe atat victoria ce-o castigam intr-insul va fi mai mareata decat oricare alta si mai placuta lui Dumnezeu.

Daca esti atent si cu grija a distruge toate poftele dezordonate, toate placerile si dorintele tale, vei fi mai bineplacut lui Dumnezeu si-L vei sluji mai bine decat torturandu-ti corpul si postind mai mult decat vechii eremiti ; mai bine chiar decat a converti mii de suflete, ele insile fiind framantate de patimi.(+)

(+) Si intr'adevar trebue sa fim supusi vointii lui Dumnezeu totdeauna si sa o perfectionam intr'a noastra. Asa ne invata si Cuvantui lui Iisus : " Fie voia Ta precum in cer si pe pamant ", si exemplul Lui. Chiar dela inceputul vietii Sale, indata ce a intrat in lume, a cautat a face voia lui Dumnezeu. Tot astfel in evanghelia Sf. Ioan, Domnul spune : " am coborit din cer, nu ca sa fac voia Mea, ci voia Tatalui Celui ce m-a trimis " (Ioan VI, 38), iar la sfarsitul vietii Sale se ruga : " Parinte, de voesti, sa treaca paharul acesta dela Mine !... Dar nu voia Mea, ci a Ta sa se faca ", (Luca XXII. 42).

Pentruca desi Dumnezeu iubeste mai mult intoarcerea Sufletelor decat omorarea unei mici pofte, totusi, tu frate, aceasta nu insemneaza ca tu sa doresti ori sa faci ceva mult mai esential decat ceea ce Dumnezeu cere si doreste mai mult dela tine. Pentru El este mult mai bineplacut ca sa lupti si sa-ti mortifici

pasiunile, decat sa-I slujesti intr-un fel ori altul, chiar de-i mare si important neglijandu-ti patimile si poftele.

Acum, deci, stii in ce consta desavarsirca crestina si cum s-o castigi. E necesar ca sa duci un vesnic si foarte veghetor razboiu impotriva ta. Trebue sa fii inarmat cu patru lucruri foarte necesare ca sa fii victorios in acest razboiu nevazut si sa primesti coroana. Ele sunt :

1) Sa nu te increzi niciodata in tine insuti
2) Sa te increzi totdeauna in puterea si ajutorul lui Dumnezeu ;
3) Sa lupti totdeauna. Si acum vreau sa-si vorbesc despre ajutorui lui Dumnezeu;
4) Sa te rogi.

Cap II.

Ceea ce nu trebuie. Sa nu ne bizuim pe noi insine.

Iubite frate, este asa de necesar a nu te increde in tine insuti, in acest razboiu, ca fara aceasta, fii sigur nu numai ca nu vei izbuti a castiga victoria dorita, dar nici nu poti rezista catva timp. Aceasta sa se intipareasca in mintea ta. Fiindca dela Adam aveni o mare conceptie despre noi insine. (+)

(+) Profetul Ieremia numeste apostat dela Dumnezeu pe cel ce e increzator si nadajduieste in sine insusi, zicand : " Astfel zice Domnul : blestemat sa fie omul care se increde in om " (Ierem. XVII, 5). Sf. Vasile cel Mare, interpretand aceste cuvinte spune ca prin : " cel ce se increde in om " , proorocul reveleaza ca noi sa nu nadajduim intr-altul. Iar prin cuvintele : " care face din placere bratele lui ", vrea sa spuna ca noi sa nu ne ineredem in noi insine. Ambele lucruri sunt numite apostazie dela Dumnezeu, Aceasta expresie fiind interpretata si intralt fel, duce la concluzia ca cel ce se increde in sine e un om apostat. Fiindca zice ca cel ce nadajduieste intr-un om este apostat dela Dumnezeu. Vezi cat de minunata-i aceasta carte din calea ce o urmeaza ea : ea face razboiu dragostei egoiste care-i prima cauza, sursa si inceputul tuturor patimilor si vitiilor.

Totdeauna credem ca suntem ceva mai mult si credem ca ar fi o mare gresala sa ne socotim ca nu suntem nimic. Suntem ceva. (+)

(+) Socotinta ca suntem ceva se numeste prezumtie. E o patima nascuta din iubirea de sine si devine izvorul, inceputul si cauza celorlalte pasiuni, dar atat de subtila si tainica e aceasta mandrie, incat cei ce o au n-o simt. E un rau tot atat de mare pe cat e de subtil si tainic. Aceste patimi inchid prima usa a mintii prin care Harul lui Dumnezeu voeste a intra, nu-l lasa sa intre si Harul se retrage. Caci cum poate veni Harul sa lumineze pe cineva care se socoteste a fi ceva mare; ca-i intelept si ca n-are nevoie de alt ajutor, Domnul sa vindece aceste boale si patimi luciferice. Cei ce-si aroga acest drept sunt nenorociti, cum spune Profetul : Vai de cei ce se socotesc intelepti in ochii lor proprii " (Isaia V, 2), si Apostolul : " Nu va socotiti intelepti " (Rom. XII, 16) si Solomon : " Nu socotiti ca sunteti ceva " (Proverbe III,7)

E o prezumptie. E un defect greu de recunoscut, si care nu-i placut in ochii Lui. Dumnezeu Caruia Ii place o patrunzatoare cunostinta de aceasta, cele mai sigure incredintari. Adica sa recunostem ca orice har si virtuti vin numai de la El. El este " vistierul tuturor bunatatilor " si dela noi nu poate veni nimic placut, nici vreun lucru care sa-I placa, chiar daca acest adevar foarte necesar este lucrul dumnezeestilor Lui maini pe care doreste sa-l dea iubitilor lui prieteni, uneori cu inspiratie si iluminare, alteori cu lupte grele, amaraciuni, uneori cu ispita violenta de neinvins, alteori cu alte mijloace pe care nu le intelegem.

Pentru acest motiv, draga frate, iti voi indica acele cai, prin care, cu ajutorul lui Dumnezeu, sa dobandesti aceasta renuntare la tine si ca sa nu ai mandrie si incredere in tine.

1. Primul lucru e ca trebuie sa recunosti nimicnicia ta (+)

(+)De aceea Sfantul Ioan Gura de Aur zice ca " Oricine se considera pe sine a nu fi nimic, acela se cunoaste pe sine mai bine decat toti. Acel om se cunoaste pe sine care se considera a nu fi nimic " . Sf. Maxim Marturisitorul da o definitie a virtutii ca : " unirea neputintei omenesti in cunoastere cu puterea dumnezeiasca " (Filocalia, p. 403); iar Petru Damaschinul spune : " Nimic nu-i nmi bine decat recunoasterea propriei tale neputinti si nestiinti " (Filocalia, p. 611).

si sa-ti dai seama perfect ca numai prin tine insuti nu poti face ceva bun, prin care sa devii cetatean al Imparatiei cerurilor.

2. Al doilea este ca tu trebuie sa ceri adesea acest ajutor dela Dumnezeu cu caldura si rugaciuni smerite. Daca dorsti sa-l obtii, intai e necesar sa-l pretuiesti si sa nu te increzi, nu numai in cunoasterea de tine insuti, ci in orice putere a ta. Dumnezeu te va incorona numai atunci cand va vedea ca esti convins ca numai prin puterile tale nu poti dobandi coroana.

3. Al treilea drum e ca sa te obisnuiesti a fi totdeauna ingrozit. A fi ingrozit de dusmanii nenumarati impotriva carora tu, prin tine insuti nu le poti opune nici o mica rezistenta. Sa fii inspaimintat de indelunga lor indemanare de lupta, de strategiile lor, de transformarile lor in ingeri, de nenumaratele piedici pe care le pun in taina in adevarata cale a virtutii.

4. A patra cale este atunci, cand cazi in vreo slabiciune. Atunci sa te intorci cu mai multa putere la Dumnezeu. El te lasa liber ca sa-ti cunosti mai bine neputinta,(+)

(+) Nu numai cand cineva cade la vreo patima, ci si cand cade in diferite greutati, imprejurari, amaraciuni, necazuri, stramtorari si mai ales in lungi suferinte trupesti, boale, trebuie sa recunoasca in acestea smerenia de sine si incapacitatea si sa fie plecat. Si ce si mai spun ? Oricine doreste sa ajunga la cunoasterea nimicniciei sale in mod practic, sa-si observe gandurile, cuvintele si faptele nu mult timp, ci numai o singura zi, si va vedea ca cele mai multe din gandurile, cuvintele si faptele lui sunt neintelepte si rele. Din acestea va vedea ca se poate intelege pe sine. Cat de slab este el insusi; iar din aceasta cunoastere si dreapta intelegere de sine se va smeri. Pe viitor nu se va mai increde intr-insul. Cand vom gandi ca fiinta noastra nu-i nimic, atunci ajungem la recunoasterea nimicniciei noastre.

incat sa inveti nu numai a nu te increde tu insuti in tine ca fiind foarte nevrednic dar si sa doresti a fi socotit de altii ca slab. Fiindca, fara aceasta dorinta nu poate veni aceasta neincredere virtuoasa in tine insuti.

De aceea, din acest punct de vedere se vede cat e de necesar celui ce doreste a fi impreunat cu Lumina Cereasca ca sa se cunoasca pe sine. Aceasta cunoastere de sine nu-l mai lasa sa cada in unele defecte, fiindca niciodata nu se mai bizuie in puterile lui.

Dumnezeu nu intrebuinteaza mijloace de constrangere, de smerenie decat cand omul incepe a se increde in sine. Atunci il aduce la cunoasterea de sine. Uneori Dumnezeu ingaduie ca omul sa cada in erori, mai mari sau mai mici, in proportie cu aprecierea ce o are despre sine, mai mare ori mai mica. Dar unde nu-i nici o socotinta de sine, cum a fost in sufletul Sfintei Fecioare Maria, acolo nu-i nici un pericol de cadere.

Deci, de se intimpla sa cazi, alearga indata cu gandul la umila cunoastere de tine insuti si cu rugaciuni fierbinti cere dela Dumnezeu sa-ti trimita adevarata Lumina ca sa-ti cunosti nimicnicia ta si sa te increzi in Dumnezeu.

Cap III.

Nadejdea si increderea in Dumnezeu.

Desi e atat de necesar pentru acest razboiu sa nu ne incredem in noi insine, cum am spus, totusi, daca disperam, adica daca n-avem nici cea mai mica incredere in noi insine, e sigur ca ori vom dezerta din lupta, ori vom fi invinsi de vrajmasi. Deaceea, in legatura cu complecta renuntare la noi insine, e necesar sa avem si o perfecta nadejde si incredere in Dumnezeu, sperand sa primim numai dela El orice lucru bun, orice ajutor si orice izbanda. Fiindca, dupa cum dela noi, cari nu suntem nimic, nu asteptam nimic, din care cauza nu ne incredem deloc in noi, tot astfel ne vom bucura fara frica fata de Dumnezeu pentru orice victorie, indata ce am inarmat inima noastra cu o nadejde vie intr-insul, ca sa primim ajutorul Lui, dupa cuvantul psalmistului : " Nu intoarce fata Ta dela mine si nu lepada cu manie pe sluga Ta, Tu esti ajutorul meu, nu ma lasa si nu ma parasi, Dumnezeul mantuirii mele " (Ps. XXVII-9 (XXVIII, 9)).

Dar aceasta nadejde si acest ajutor pot fi dobandite in chip hotarat. Patru sunt motivele :

1. Fiidca le cerem dela un Dumnezeu, Care fiind atotputernic, ne poate da orice doreste El si deci ne poate ajuta oricand.

2. Pentruca le cerem dela un Dumuezeu cu intelepciunea si stiinta nemasurata, Care cunoaste toate, fie si cele ale celei mai inalte desavarsiri si prin urmare stie ceeace este necesar mantuirii noastre.

3. Fiindca cerem acest ajutor dela un Dumnezeu nemasurat de bun, cu o dragoste negraita, totdeauna gata a ne ajuta din ceas in ceas si din moment in moment, pentru victoria duhovniceasca si deplina asupra noastra indata ce alergam in bratele Lui cu nadejde tare si neclintita.

Si cum e posibil ca, Bunul nostru Pastor, Cel ce treizeci si trei de ani a alergat cautind oaia pierduta, cu o asa de mare perseverenta, Cel ce a batut drumurile cu atata oboseala, Cel ce si-a varsat tot Sangele Sau si si-a dat viata, cum e posibil, zic acum, ca oaia insasi sa-l urmeze si sa strige cu mare dorinta dupa El s-o mantuiasca, iar El sa nu-si intoarca ochii la ea ? Cum sa n-o i-a si sa n-o puna pe dumnezeestii Sai umeri, facand un ospat cu toti ingerii din Ceruri ?

Dar daca Dumnezeu neincetat cauta si asteapta cu mare grija si dragoste, sa gaseasca, ca pe drahma din Evanghelie, pe cel orb si pacatos, s-ar putea ca El sa uite pe cel ce-i ca o oaie pierduta ? Si cel ce crede totdeauna ca Dumnezeu cunoaste inima omului dorind sa intre intr-insa si sa cineze (+)

(+) Cuvintele Apocalipsei sunt : " Iata, stau la usa si bat : de va auzi cineva glasul Meu si va deschide usa, voi intra la el si voi pranzi cu dansul si el cu Mine " (Apoc. III, 20).

---

cum spune Sfanta Apocalipsa, dandu-i harurile Lui, acela totdeauna isi pune nadejdea in Domnul. E cu putinta oare ca omul sa-si deschida inima catre Dansul, sa-L cheme intr-insul, iar El sa nu vrea sa intre ?

4. A patra cale de a agonisi aceasta nadejde in Dumnezeu si-n ajutorul Lui, e sa ne ducem cu gandul la istorisirile sfintelor Scripturi, unde sunt multe fapte expuse, ca oricine nadajdueste in Dumnezeu nu ramane niciodata rusinat si neajutat.(+)

(+) Deaceea si regele Abgar ridicand o statuie Domnului nostru la portile orasului Edesa, a scris deasupra aceste cuvinte : Hristoase Dumnezeule, cel ce nadajdueste in Tine niciodata nu piere " (In Sinaxarul din 16 August).

Inarmeaza-te, frate, cu aceste patru arme, incepi lucrul si lupta sa biruesti. Fii sigur ca atunci vei dobandi nu numai toata nadejdea in Dumnezeu, ci si neincrederea in tine.

Nu voi inceta a-ti aminti despre neincrederea in tine, fiindca iti este foarte folositor sa stii aceasta, ca bizuirea in sine este un dusman foarte inversunat al oamenilor. Ea e ceva foarte subtil in noi. Uneori traieste in modul cel mai tainic in inimile noastre, chiar atunci cand ni se pare ca nu ne incredem in noi si ca nadajduim in Dumnezeu. Deci, ca sa poti fugi cat mai departe de aceasta slava desarta si sa poti lucra neincrezandu-te in tine si cu nadejdea in Dunwezeu, trebuie ca consideratia de incapacitatea ta sa treaca inainte de considerafia atotputerniciei lui Dumnezeu, iar aceste doua consideratii sa premearga oricaror fapte ale tale.

Cap IV.

Neincrederea de sine si speranta in Dumnezeu.

Cum poate cineva sti ca lucreaza cu neincrederea de sine ori cu perfecta speranta in Dumnezeu ?

Deseori unii cred ca n-au nici-o incredere, intr-insii si ca toata nadejdea lor este numai in Dumnezeu. Totusi, in realitate nu-i asa. Ei sunt siguri de biruintele lor. Dar daca se intimpla esecuri in treburile lor, se intristeaza de declin, exaspereaza. Dar nu se opresc aici ci socot ca in viitor vor fi in stare sa faca ceva mai bun. Acesta-i un indiciu sigur ca inainte de declinul lor au fost increzatori intr-insii iar nu in Dumnezeu.

Iar daca supararea si necazul lor este mare e evident ca s-au increzut intr-insii si foarte putin in Dumnezeu. Fiindca cel ce nu are incredere in sine si nadajdueste in Dumnezeu, cand se intimpla de nu izbuteste in ceva, nu-i tare surprins nici intristat asa de mult. El intelege ca acest insucces vine peste dansul din cauza incapacitatii lui si a putinei nadejdi ce are in Dumnezeu. Mai ales nu se mai increde in sine si sporeste nadejdea in Dumnezeu. Nu mai asculta de pasiunile care sunt cauza caderii lui.

Sunt oameni cari par virtiuosi si duhovnicesti, dar cand cad in vreo nenorocire nu sunt in stare sa-si redobandeasca pacea. Daca, dorind sa scape de marile nenorociri venite asupra lor din cauza iubirii de ei insisi, alearga la Parintii duhovnicesti, au gasit leacul. Dela dansii ei primesc mare putere sa lupte si sa sfarame stancile pacatului. Ei primesc forta impotriva lor insile cu prea sfanta taina a Marturisirii si a Pocaintii

Cap. V.

Frica si virtutea.

Multi gresesc socotind timiditatea virtute. Ei nu pricep ca aceasta vine dintr-o aroganta tainica si din prezumtie fondate pe nadejdea si increderea ce o au intr-insii si in puterile lor.

Fiindca, ei socotindu-se a fi ceva se incred mult in calitatile lor. Dar in esecuri, vazind ca nu sunt nimic, ca n-au nici o putere, sunt turburati si mirati, ca la ceva nou, cad in mare groaza si frica, fiindca vad pravalirea temeliei pe care isi ridicasera increderea si nadejdea.

Dar nu se intimpla asa cu cel smerit. Acesta totdeauna si-a pus increderea si nadejdea numai in Dumnezeu, fara sa aiba vreo nadejde in sine. Deaceea, cand cade in vreo greutate, simte frica si amaraciune, totusi nu-i turburat ori mirat. Fiindca intelege ca toate aceste cauze vin asupra lui din cauza propriei lui neputinti si slabiciuni. Aici vede foarte bine lipsa credintei.

Cap. VI.

Mijioace de dobandirea neincrederii in noi si increderii si certitudinii in Dumnezeu.

Daca toate puterile, prin care vrajmasii nostri ne biruesc, se nasc din neincrederea in sufletele noastre si-n ajutorul lui Dumnezeu, apoi iubite frate trebue sa cunosti anumite mestesuguri de dobandirea acestei puteri in contra vrajmasului - ajutorul lui Dumnezeu. Afla atunci ca nici talentele naturale ori dobandite, nici toate darurile primite voluntar ori involuntar, nici cunosterea Sfintelor Scripturi, nici lungimea timpului si multimea anilor cat am slujit lui Dumnezeu si care ne-a adus o obisnuinta in aceasta slujire, nu ne desavarsesc a implini vointa Lui dumnezeiasca, daca nu ne vom sili a placea lui Dumnezeu in orice lucru bun ce-l avem de facut, daca in orice pericol de care fugim, in orice fapta savarsita conform vointei Lui, zic daca nu exista inimile noastre un ajutor special al lui Dumnezeu, daca nu ne imputerniceste spre desavarsirea oricarui lucru bun, cum a zis Domnui : " Fara de Mine nu puteti face nimic " (Ioan XV, 5).

Deaceea trebue in toata viata noastra, in toate zilele, ceasurile si minutele s-avem aceasta convingere decisiva ca niciodata si nicaeri nu trebue sa ne incredem, sa nadajduim in noi insine.

Dar despre nadejdea in Dumnezeu, pe langa cele ce ti-am spus in capitolul al treilea, sa stii ca nu-i alta cale la Dumnezeu, atunci cand ti se cere sa birui pe inamici, putini ori multi, batrani ori curagiosi, tineri ori fricosi, decat cea a **complectei increderi in Dumnezeu.**

Deci, un suflet, fie el ars de pacat, doborit de toate putreziciunile lumii, pangarit cum nici nu se poate inchipui, cautand in toate felurile si prin toate mijloacele a se libera de pacat, nu poate dobandi nici o putere cat de mica impotriva raului nici sa se smulga din ghiarele raului, daca nu si-a pus nadejdea in Dumnezeu. Biruinta lui consta in ferma incredere in ajutorul lui Dumnezeu. Uneori se intampla sa nu vada imediat izbanda, desi este ajutat de Dumnezeu, totusi cand nu se asteapta vrajmsii sunt nimiciti.

Cap. VII.

Cum sa ne ordonam gandirea ca s-o ferim de ignoranta.

Daca ramanem numai cu suspiciunea de noi si nadejdea in Dumnezeu, asa de necesare in acest razboiu, nu numai ca nu vom invinge, dar vom si cadea in multe rele. Deci, pe langa acestea mai e nevoie si de formarea si de instructiunea noastra, cum am spus la inceput. Acesta-i al treilea lucru. Ea se adreseaza mintii si vointei. Trebue sa ferim mintea de nestiinta. Ignoranta este un mare dusman al mintii. O intuneca, si o opreste dela orice cunoastere a adevarului, obiectul ei de preferinta.

Deaceea trebue s-o educam in asa fel, incat sa fie in stare a discerne bine binele necesar noua pentru curatirea sufletului nostru de patimi si sa-l impodobim cu virtuti.

Doua sunt caile de curatirea si luminarea mintai. Prima si cea mai importanta este **calea rugaciunii.** Cu rugaciunea ajungem la Sfantul Duh si-L induplecam sa se indure a revarsa peste noi si in sufletele noastre dumnezeiasca Lui Lumina. Iar El va face aceasta daca cerem cu nadejde dela Dumnezeu, numai dela El, daca facem voia Lui cea sfanta si daca supunem tot ce avem parerii, experientii si sfatului Parintilor nostri spirituali.

A doua cale este cea a unui continuu exercitiu de atenta reflectie si **contemplatie** a acelor lucruri incat s-ajungem a recunoaste clar ce-i bun si ce-i rau ; nu dupa simturi si dupa conceptia lumii, ci dupa dreapta judecata si adevarul Duhului Sfant. Adica, adevarul Scripturilor inspirate de Dumnezeu, al Sf. Duh Cel ce

a insuflat pe Sfintii Parinti si Dascali ai Bisericii noastre. Fiindca atunci cand aceasta reflectie si contemplatie este dreapta, sanatoasa, ne da putinta sa vedem limpede ceeace este lucru de nimic, desert, fals, toate aceste lucruri pe care lumea oarba si corupta le iubeste si alearga dupa ele pe toate caile.

Adica, placerile si bunurile lumii nu sunt altceva decat vanitatea si moartea sufletului, insultele ce ni le aduce lumea ne produc adevarata marire ; necazurile ne fac bucurie; iar faptul ca iertam dusmanilor nostri si le facem bine este o marinimie de suflet si dovada cea mai mare de asemanarea cu Dumnezeu.

Este mai de pret ca cineva sa se supuna lumii decat sa fie stapanul intregii lumi. Este lucru mai marinimos si mai nobil ca cineva sa asculte de buna voie decat sa supuna si sa comande marilor Imparati. Cunostinta smerita de noi insine trebuie cautata mai mult decat cea mai inalta dintre toate stiintele. A birui, a taia poftele si vointa noastra, oricat de puternice ar parea, este lucru mai de pret decat a cuceri multe redute si intarituri ale cine stie caror armate puternice si decat a face ca mortii sa invie.

Cap. VIII.

Dreapta si falsa judecata.

Dece nu putem face dreapta distinctie intre lucrari si prin ce mijloace sa le recunoastem ?

Nu rationam bine in aceste lucruri si in multe altele fiindca nu cautam sa le patrundem mai adanc, ci le uram ori le iubim numai privindu-le din afara. De aceea iubirea ori ura lor prejudiciaza si intuneca mintea noastra. Din aceasta cauza ea nu poate discerne adevarul in natura lui intima.(+)

(+) De aceea si Sf. Grigorie Teologul spune ca prin dragoste ori ura adevarul risca si ramane necunoscut.

Deci, tu frate, daca voiesti sa nu intre in mintea ta aceasta eroare, ia seama bine si oricand vezi cu ochii ori meditezi cu gandul ceva, controleaza-ti vointa atat cat poti, n-o lasa sa lucreze, sa iubeasca ori sa urasca acel lucru, ci mediteaza-l numai cu mintea.

Si intai de toate, sa recunosti ca daca acest lucru este neplacut si contrar pornirilor tale naturale, ura te amageste sa-l detesti, dar daca iti face placere esti impins de iubire sa-l doresti.

Atunci cand mintea nu-i intunecata de patimi, ci-i libera si curata poate vedea adevarul si patrunde pana in adincimile lucrului, vede unde este raul, ascuns in placerile josnice ori unde este binele acoperit de rau.

Dar cand se intimpla ca, vointa sa fie prejudiciata sa iubeasca ori sa urasca ceva, nici mintea nu mai poate zice altfel; ea nu-l mai poate cunnaste decat asa cum porunceste vointa. Aceasta dispozitie ori, mai bine zis, aceasta pasiune se ridica in mijlocul functiunilor psihologice ca un zid intunecos. Iutuneca mintea care vede lucrul altfel decat este in realitate si asa trece la aprecierea vointei.

Cu cat vointa merge dupa gustul ei urand ori iubind un lucru oarecare, cu atat mintea e mai intunecata. Iar intunecata complect primeste orice ca placut si frumos. Deci, daca nu-i pazita legea, foarte necesara pentru aceasta fortare, adica, sa-ti restrangi vointa dela ura si dragostea grabita, aceste doua puteri ale sufletului, adica gandirea si vointa, totdeauna lucreaza rau, ca intr-un cerc, dela intunerec la un intunerec mai mare, dela o eroare mica la alta mare.

De aceea, iubitule, supraveghiaza-te, cu toata luarea aminte, de iubirea ori ura emotiva in orice imprejurare pe care n-ai prevazut-o in prealabil bine; intai cu lumina gandirii si a dreptei judecati, apoi cu lumina dumnezeiestilor Scripturi, cu lumina harului si a rugaciunii, si cu judecata parintilor tai duhovnicesti. Atunci nu gresesti, nu socotesti adevaratul lucru bun de rau, si adevaratul rau de bun.

Cap. IX.

Pazirea mintii de curiozitate.

Cap. X.

Cum sa formam vointa ca in toate actiunile noastre interne si externe, in ultimul ei scop sa doreasca numai a placea lui Dumnezeu.

Pe langa formarea mintii, trebuie sa conducem si vointa noastra. S-o indrumam in asa fel incat sa nu putem inclina spre poftele ei. Ea sa devina una cu vointa lui Dumnezeu ! Trebuie, iubite frate, sa nu crezi ca toate ale tale sunt suficiente, ci sa voiesti sa cauti acele lucruri care sunt placute lui Durnnezeu. Dar in legatura cu aceasta, sa-ti orientezi astfel vointa, ca si cand ar fi miscata de Dumnezeu, ca sa-I placi Lui. Acesta-i scopul final. Pentru acest scop final avem a duce o lupta mai mare, cu natura noastra, decat cu oricare alt lucru. Natura noastra inclina in dorintele ei asa de mult incat in toate domenille, uneori chiar si in domeniul nostru spiritual, ea cere raspunsul si placerea ei. Si atunci se simte hranita de aceste pofte ca de o adevarata hrana.

Din aceasta cauza cand lucrurile spirituale ne sunt oferite atunci cand le dorim si le cautam, dar nu ca fiind introduse de vointa lui Dumnezeu, ori numai in vederea faptului ca noi sa placem lui Dumnezeu, ci pentru acea placere si bucurie care se naste din dorirea acelor lucruri pe care Dumnezeu le doreste. Aceasta greseala e mult mai condamnabila decat dorinta in sine.

De aceea nu-i deajuns a dori acele lucruri placute lui Dumnezeu, ci si a le dori pentru aceleasi motive pentru care plac lui Dumnezeu (+).

(+). Deaceea si Apostolul ne indeamna sa cercetam ceea ce-i conform vointei lui Dumnezeu nu numai "bunul" ci si acceptabilul si oportunul in orice imprejurare: "Nu va potriviti veacului acestuia, ci va prefaceti prin innoirea mintii voastre, ca sa cunoasteti ce este voia lui Dumnezeu cea placuta si desavarsita" (Rom. XII, 2).

Cand nu urmam vointei lui Dumnezeu, intampinam multe deceptii din cauza iubirii de noi insine. Trebuie sa urmam voii Lui, numai pentru Marirea Lui, nu din interesul nostru. Numai pentru acest motiv sa-L dorim, sa-L ascultam, cum am spus mai sus.

Deci, iubite frate, ca sa te poti pazi de aceste curse, care nimicesc orice cale a desavarsirii si sa poti progresa a dori si a face orice act numai pentru Vointa, Slava si buna placerea lui Dumnezeu, ca sa-I poti sluji numai Lui (Cel ce in toate actiunile si gandurile noastre doreste a fi El Insusi inceputul si sfarsitul) - foloseste aceasta metoda.

Cand vrei sa-ncepi vreo actiune care-i placuta lui Dumnezeu ori care, in genere, este buna, nu apleca indata vointa ta s-o doreasca. Intai ridica-ti mintea la Dumnezeu si vezi daca El doreste aceasta si daca prin aceasta tu ii vei placea numai Lui. Daca iti dai seama ca propria-ti inclinatie este miscata de vointa divina, atunci trebuie sa doresti acest act si sa-l intreprinzi, fiindca Dumnezeu il doreste. Este numai pentru placerea si Marirea Lui.

Tot astfel, cand vrei sa refuzi ceeace nu-i place nici lui Dumnezeu, adica, raul, nu-l refuza indata. Ridica intai privirea mintii la Vointa Lui cea dumnezeiasca. Numai dupa aceea sa refuzi. Asa vei fi placut lui Dumnezeu daca refuzi ceva. Coruptiunea naturii este foarte subtila si deaceea putini o cunosc. Putini pricep amagirea ei. Totdeauna ea cauta in mod tainic ale ei. Deseori pare ca scopul ei este ca noi sa placem numai lui Dumnezeu. Totusi in realitate nu-i asa.

Singurul mijloc prin care putem scapa de aceasta amagire este curatenia inimii. Puritatea inimii consta in nimicirea omului vechiu si ridicarea celui nou. Pe aceasta linie si la acest scop se misca si tinteste tot razboiul nevazut.

De vrei sa te-nvat mestesugul acestei lupte, asculta :

La-nceputul oricarei actiuni trebuie sa lupti, cat poti, impotriva oricarei vointe private, si sa nu doresti, nici sa refuzi ceva, pana ce n-ai inteles ca tu esti purtat numai de vointa lui Dumnezeu. Dar daca in toate celelalte actiuni ale tale si fara-ndoiala in lucrarea interioara a sufletului, nu poti sti daca esti miscat de Dumnezeu, de bunavoirea Lui (+), totusi multumeste-I ca cel putin virtual ai totdeauna de partea ta o buna intentie a place lui Dumnezeu in orice fapta.

(+) Perceperea actuala a miscarii lui Dumnezeu se produce fie prin iluminarea intelectuala, descoperirea inimii curate, fie prin inspiratia interioara a lui Dumnezeu, prin vedenie; ori prin alte puteri ale harului dumnezeesc, lucratoare in inima curata: bucuria inefabila, lacrimile inimii, iubirea dumnezeasca si alte mijloace de imbunatatire duhovniceasca, care nu vin din vointa noastra ci de la Dumnezeu. Prin intelegerea acestora suntem asigurati ca ceea ce vrem sa facem este dupa Vointa Lui dumnezeasca. Dar intai de a intreba trebuie sa facem dese si curate rugaciuni.

In faptele care cer oarecare timp, nu numai la inceput, e bine sa actionezi nu numai dupa vointa Atotputernicului ci si catre scopul la care te vei gandi necontenit (+), fiindca daca nu-ti amintesti mereu cazi in pericolul a fi in legatura iubirii naturale de tine. Atunci inclini mai mult spre tine decat spre Dumnezeu ! De aceea nu te lasa furat de timp, ci hotaraste de la inceput.

(+) De aceea Sf. Grigore Sinaitul scrie: "Aveti in vedere totdeauna si scopul" (Filocalia XII, p. 916).

Prin urmare, oricine nu da atentie acestui lucru, incepe adesea a face o fapta cu un scop care-i bine placut lui Dumnezeu ; dar mai tirziu, incet, incet, pe nesimtite merge numai dupa bunaplacerea voii sale. Atunci uita dumnezeiasca Vointa.

Este atat de dominat de placerea acelei fapte, incat daca Dumnezeu Insusi cere acest lucru ori il cearta, cu vreo boala, ispitire ori cu alte mijloace, el se tulbura, e vexat si uneori blameaza pe unul ori pe altul, ca l-au sfatuit, ba uneori murmura, si impotriva lui Dumnezeu. Acesta-i un indiciu sigur ca gandul si fapta lui nu sunt ale lui Dumnezeu ci ele au iesit dintr-o radacina periculoasa si corupta - iubirea de sine.

Fiindca cel purtat numai de vointa si buna placere a lui Dumnezeu nu doreste a face altceva mai mult decat altul, chiar daca-i ceva inalt si mare iar altceva jos si foarte mic. El le doreste deopotriva potrivit cu ceea ce-i placut lui Dumnezeu, fiindca numai El cunoaste timpul, felurile lucrarilor si alte imprejurari.

Acest om, fie ca pune mina a face ceva mai important si mai mare, fie ceva mai de jos si mai mic, ramane acelasi pasnic si statornic, fiindca oricum isi ajunge scopul si tinta lui care nu-i altceva decat a placea lui Dumnezeu in toate faptele, fie in viata fie dupa moarte.

Deci, iubitule, ia seama totdeauna si ai in vedere a dirija faptele tale catre acest scop perfect. Iar daca uneori esti manat de dispozitia sufletului tau a face ceva bine sa scapi de pedeapsa iadului ori sa te poti bucura de Rai sa-ti dai seama ca atunci ai a face cu buna placere si vointa lui Dumnezeu Cel ce doreste ca tu sa intri in Imparatia Cerurilor, nu in iad.

A face ceva neinsemnat, fie chiar cel din urma lucru, ceva trecator, totusi daca e ceva care-i place numai lui Dumnezeu, potrivit Maririi Lui, atunci depaseste cu mult orice lucrare inalta, de cinste, slavita si foarte mare.

Deci, la Dumnezeu numai un ban dat omului sarac in numele Lui e mai bine primit, daca vrei sa placi dumnezeestii lui Mariri, decat sa fii incarcat de multe averi, cand vrei sa faci aceasta cu alt scop, chiar daca faci aceasta ca sa te poti bucura de bunurile ceresti, care nu-s numai bune, ci si de dorit.

Aceasta formare pe care trebue s-o pui in practica in orice fapta, adica, sa urmaresti o tinta unica, numai a placea lui Dumnezeu, aceasta exercitare poate parea grea la inceput, dar mai tarziu ti se pare usoara pe masura ce dai totdeauna atentie dorintii lui Dumnezeu si nadajduiesti catre El, cu o vie dispozitie a inimii tale.

In masura recunoasterii Nemarginitului Dumnezeu vei fi mai fervent si mai dispretuitor al vointei tale. Si astfel mai usor si mai repede dobandim obisnuinta a face orice fapta a noastra numai pentru iubirea si buna placerea acestui Stapan care singur se cuvine a fi iubit.

In sfarsit, daca vrei sa te convingi daca Dumnezeu te poarta spre vreo actiune, cere aceasta de la Dumnezeu cu rugaciune fierbinte. Roaga-te Lui s-adauge si Harul Sau pe langa celelalte nenumarate binefaceri si haruri pregatite si date tie. Totdeauna te va ajuta.

Cap. XI.

Consideratiuni care indupleca vointa omului a dori ceea ce-i bineplacut lui Dumnezeu.

In legatura cu acestea, ca sa poti misca vointa cu cea mai mare atentie a dori in toate lucrurile bineplacerea si slava lui Dumnezeu, adu-ti aminte adesea : ca El te-a onorat in diferite chipuri si te-a iubit; te-a creat din nimic dupa chipul si asemanarea Lui si a facut toate celelalte creaturi pentru slujirea ta; El te-a regenerat din imparatia si puterea celui rau, trimitind nu un inger ci pe singurul Sau Fiu sa te rascumpere; nu cu pret de aur si argint trecator ci cu prea pretiosul Lui Sange si prin moartea cea mai dureroasa si mai infama. Apoi, dupa aceasta, aminteste-ti ca-n orice ora si-n orice clipa te pazeste de vrajmasi; cu Darul Sau dumnezeesc El lupta pentru tine. E gata a te hrani si a te intari. El este de-a pururi in Sfintele Taine.

Acesta-i un semn de onoare exceptionala si de dragoste nemarginita ce ti-o poarta Dumnezeu. E o cinste asa de mare incat e greu de inteles cum de ne-a acordat-o noua celor nemernici Imparatul Imparatilor. Iar pe de alta parte ce onoare, ce reverenta ne-a dat ca sa ne putem ruga Maririi Lui, Cel ce ne-a facut lucruri asa de mari si minunate ?!

Daca regii pamantesti cand sunt cinstiti chiar si de oamenii cei mai nevrednici si de jos, sunt datori a nu refuza cinstirea, cu cat mai mult nu suntem noi auziti de marele Imparat, Domnul tuturor, care ne-a cinstit si ne-a iubit asa de mult? Pe linga acestea, cum am spus, s-avem totdeauna in minte mai mult decat orice ca Dumnezeasca Majestate in Sine este infinit mai vrednica a fi cinstita si servita de toti dupa buna Ei placere.

PARTEA II

Cap. I.

Despre Sfanta Taina a Eucharistiei.

Pana aici am avut grija, cititorule, sa-ti procur patru arme necesare in acest razboiu pentru a dobandi biruinta contra vrajmasilor. Acestea sunt : sa nu te increzi in tine, sa nadajduesti in Domnul, sa lupti totdeauna si sa te rogi.

Acum iti prezint o alta arma : Prea Sfanta Taina a Eucharistiei. Caci dupa cum aceasta Taina este mai mare decat celelalte, tot astfel este si mai puternica. Cele patru arme pomenite iau puterea de la darul de care ne-a invrednicit Sangele lui Hristos, dar aceasta arma este insusi Sangele si Trupul cu Dumnezeirea lui Hristos.

Cu acelea castigam biruinta prin puterea lui Hristos, cu acestea luptam chiar alaturi de Hristos. Domnul Insusi lupta cu noi. Caci cel ce mananca Trupul lui Hristos si bea Sangele lui petrece cu Hristos si Hristos cu dansul : " Cela ce mananca trupul meu si bea Sangele meu : ramane intru mine si Eu intru el " (Ioan, 6, 56).

De aceea, daca biruim pe vrajmas, apoi numai cu puterea acestui Sange o putem face, cum zice Apocalipsa : " L-a biruit pentru Sangele Mielului ".

Aceasta prea sfanta Taina si aceasta arma, si mai ales Hristos cel prezent in aceasta Taina, poate lucra in doua feluri : *a fi primit tainic* si de cate ori poate cineva (daca nu-i oprit de duhovnic) cu pregatirea cuvenita, cu sdrobire, spovedanie, implinirea canonului, postirea dupa putere; si *a se lua duhovniceste* si mintal in fiecare cias si in fiecare minut. De aceea sa o primesti deseori in al doilea fel, si cand poti si in primul fel.

Cap. II.

Cum se cuvine a primi Sfanta Taina a Eucharistiei.

Pregatirea ce avem a face in vederea acestei Sfinte Taine se imparte in trei : *inainte, in timpul* si dupa *Impartasire.*

Inainte de Impartasire se cuvine a ne curati cu taina pocaintei si a marturisirei de intinaciunea pacatului de moarte cat si a celorlalte pacate ce am savarsit. Trebue pazit canonul dat de duhovnic.

Apoi, cu toata inima si cu tot sufletul, trebue sa ne dam lui Iisus Hristos si la tot ce ii place Lui caci El in aceasta Taina ne da Trupul si Sangele Sau, cu sufletul si cu Dumnezeirea. Mai mult, avand in vedere ca darul nostru comparat cu al lui nu e nimic, ori este foarte mic, se cade sa dorim a avea un dar atat de mare cat i-ar aduce toate fapturile omenesti si ceresti si sa-l dam dumnezeestii Lui mariri.

Deaceea, cand vrei sa primesti aceasta Taina, pentru a fi biruit vrajmasul tau si ai Lui, inainte de Impartasire, de cu seara, sau si mai inainte, cugeta la pofta Fiului lui Dumnezeu a-i da loc sa intre in inima ta prin aceasta Taine, a se uni cu Tine si a-ti ajuta sa invingi orice pasiune.

Aceasta pofta a Domnului e atat de mare si nemarginita, incat nu poate fi cuprinsa deplin de mintea creata.

Pentru a te face cumva incapator ei, du-te cu mintea la doua lucruri. unul e *placerea inexprimabila* a prea bunului Dumnezeu a afla cu noi, caci aceasta unire cu oamenii a numit-o desfatarea si rasfatarea Lui : " Desfatarea mea cu fiii oamenilor; "(+) iar cealalalta este a socoti ca Dumnezeu uraste foarte mult pacatul, caci e protivnic unirii Lui cu noi cea atat dorita, si protivnic dumezestilor Lui savarsiri. Din fire desavarsita, bunatate, lumina curata si nemarginita frumusete, Domnul nu poate decat sa urasca din fire pacatul. Acesta nu este decat rautate desavarsita, intunerec, lipsa si grozava nesuferire a sufletelor noastre.

(+) Aceasta o spune si feric. Augustin in *Rugaciunile* lui, dar in ce parte a Scripturii este desi am cautat, nu stiu unde anume se gaseste.

Aceasta uraciune a lui Dumnezeu este atat de arzatoare si mare contra pacatului, incat pentru stricaciunea lui s-au randuit si s-au facut de la inceput pana la sfarsit toate lucrurile asezamantului vechiu si nou. Mai ales ale Patimilor Lui.

De aceea, unii teologi si dascali zic ca Iisus Hristos pentru a sterge de la noi toata gresala, pana la cea mai mica, daca ar fi fost nevoe, era gata ca iar sa primeasca nenumarate morti.

Oricat de putin ai intelege din aceste cugetari marea dorinta a lui Dumnezeu de a intra in inima ta, pentru a sdrobi pe ai tai si ai Lui vrajmasi, se va aprinde in tine o mare dorinta de a-L primi, ca sa lucreze in tine aceasta desavarsire. Imbarbatat si cu indrasneala din nadejde, ca la tine va veni cerescul tau voevod, chiama de multe ori la lupta acea patima ce voesti a o birui, sa o surpi cu mai multa putere, cu indoita si intreita tarie, urandu-o si ridicand virtuti contra acelei patimi.

Aceasta sa o faci seara.

Dimineata, putin inainte de Cuminecatura, arunca o mica privire a gandului la cele facute, de la ultima Cuminecatura pana atunci, toate savarsite cu atata nepasare ca si cand n-ar fi fost Dumnezeu sa te vada si sa te judece, ori n-ar fi suferit pentru tine atatea patimi pe cruce.

Caci si tu ai ales si ai cinstit mai ales poftele urate iar nu vointa lui Dumnezeu. Cugetand astfel spre marea ta rusine si sfanta frica, vei fi rusinat de nerecunostinta si nevrednicia ta.

Apoi, mediteaza ca adancul neajuns ai bunatatii Dumnezeului tau chiama la ale Lui taine adancul ingratitudinei tale si al micii tale credinte, apropie-te, cu indrasneala, ofera-i loc desfatat in inima ca sa devina deabinelea Stapan si Domn. Cum ? Ce fel ?

Cand vei smulge din inima ta orice asezare si dragoste de creaturi, inchide-o pentru a nu intra nimeni altul decat Dumnezeul tau.

Dupa ce te-ai impartasit, intra indata in cele ascunse ale inimii tale, inchina-te Domnului cu toata smerenia si cucernicia si vorbeste cu El astfel : " Vezi Tu bunatatea mea cat de lesne te vatam si cata putere are asupra-mi aceasta patima ce ma ataca ; vezi ca prin mine insumi nu pot birui, de aceea acest razboiu este al Tau si numai de la Tine astept biruinta, desi trebue sa lupt si eu ".

Apoi, intoarce-te la Parintele ceresc, multumeste-i pentru biruinta ta. Multumeste-i pentru binecuvantatul Fiu dat tie in Sfintele Taine ce acum se afla in launtrul tau. Ataca vitejeste acea patima ce te ataca, asteapta cu credinta biruinta de la Dumnezeu, caci nu se poate sa nu vina, daca din parte-ti vei face cat poti, chiar atunci cand ti s-ar parea ca intarzie a veni.

Cap. III.

Pregatirea de impartasire pentru a ne apropia de dragostea lui Dumnezeu.

Pentru a ajunge prin aceasta taina la iubirea de Dumnezeu, intoarce-te, cu gandul la dragostea ce o are catre tine. De cu seara cugeta ca marele si atotiitorul Dumnezeu nu s-a multumit numai sa ne zideasca dupa a Lui chip, ci a trimis pe pamant pe Unul nascut Fiu al Sau, sa umble treizeci si trei de ani, sa te caute, sa sufere patimi grozave si moartea dureroasa a Crucii si sa te rascumpere din mainele diavolului. Mai mult, El a voit a-ti lasa pe Hristos pentru trebuinta si hrana ta, in prea Sfanta Taina aceasta.

O, fiule, mediteaza bine tainele covarsitoare ale acestei iubiri.

1. Daca cugetam la lungimea vremii a acestei iubiri, intelegem, ca dupa cum e vecinic si fara inceput, mai inainte de toti vecii a planuit, in a Sa economie, trimiterea Fiului, pe o cale atat de minunata !

De aceea bucura-te duhovniceste si zi astfel : " In adancul veciniciei, micsorarea mea a fost atat de iubita si bineranduita de necuprinsul Dumnezeu, incat, cu o dragoste inexprimabila, a voit a-mi da pe al Sau Fiu spre mancare ".

2. Oricat de mari ar fi toate celelalte iubiri ale fapturilor au masura si un hotar peste care nu pot trece. Aceasta dragoste insa a lui Dumnezeu fata de noi, este nemasurata si nemarginita.

De aceea, pentru a-i gasi multumirea si-a dat pe Fiul Sau de aceeasi marime si nemarginire cu Sine, de aceeasi fire si fiinta.

Atat de mare e dragostea Lui cat e de mare jertfa, si atat darul cat iubirea. Ambele sunt atat de mari cum nu se poate inchipui de o minte creata...

3. Dumnezeu n-a fost silit de vreo cauza a ne iubi, ci numai de bunatatea si necuprinsa Lui dragoste.

4. N-a asteptat nici vreo rasplata dela nevrednicia noastra pentru aceasta iubire, ci numai din buna placere s-a dat noua, zidirile Lui nevrednice.

5. Meditand curatenia acestei iubiri, observi : ea nu e ca iubirile lumii, amestecata cu vre-un castig; Dumnezeu n-are nevoie de bunatatile noastre, caci fara noi El este fericit si prea marit.

A folosit nespusa bunatate, nu pentru folosul Sau ci pentru ai nostru !

Da-ti bine seama de aceasta si zi : " Cum se face ca un Dumnezeu atat de inalt si-a pus inima intr-o zidire atat de slaba ? Ce voesti tu Imparatul maririi ? Ce astepti dela mine care nu sunt decat lut si praf ? Vad bine, o Dumnezeul meu, ca n-ai alt scop in lumina dragostei tale fierbinti decat a-mi arata loialitatea drggostei catre mine. Mi te dai mancare tii bautura numai pentru ca traind Tu in mine si eu in Tine sa ma unesc prin dragoste si sa ma aseman Tie. Iar din unirea inimii mele pamantesti si a celei ceresti a Ta, in mine sa se faca o singura inima mintala si dumnezeeasca ".

Din astfel de meditatii, trebue sa te umpli de groaza si de bucurie, vazandu-te ridicat la astfel de cinste si iubit de Dumnezeu. Intelege ca prin a Sa atotputernica iubire nu cauta si nu voeste altceva dela tine decat a trage la Sine toata iubirea, a te desparti intai fata de toate fapturile, apoi si de tine insuti, ca sa te aduci tot lui Dumnezeu, ca sa porunceasca de acum inainte inteligentii, vointii si simtirii tale numai dragostea Lui.

Si dupa ce ti-ai dat seama ca nimic nu poate lucra in fiinta ta desavarsirea Dumnezeeasca ca prea sfanta taina a Eucharistiei, deschide-i inima cu aceste rugaciuni si inspiratii : " O, hrana cereasca, cand va veni

acel ceas de a ma jertfi tot Tie, nu cu alt foc, ci cu cel al dragostei Tale ! Cand ? Cand ? O, nezidita dragoste ! O, painea vietii ! Cand voi trai numai din Tine, pentru Tine si in Tine ? O, cand, o, vieata mea ! Vieata frumoasa, vieata dulce si vecinica ! O, mana cereasca, cand ma voi desgusta de orice alta mancare pamanteasca si voiu dori a ma hrani numai cu Tine ? Cand va fi aceasta, o, dulceata mea ? Cand, o, singura mea bunatate ! O, Doamne al meu prea iubite si atotputernice, libereaza-mi inima ticaloasa de orice patima prihanitoare. Impodobeste-o cu sfintele Tale virtuti si cu acel sfarsit lamurit pentru care am a-ti face tot lucrul placut. In acest fel Iti voiu deschide inima, Te voiu chema si Te voiu sili cu dulceata sa intri intr-insa si acolo Domnul meu vei lucra inlauntrul meu acele desavarsiri ce-Ti sunt totdeauna bine placute ".

Pentru pregatirea de Sfanta Impartasire poti medita acestea seara si dimineata. Cand vine vremea, ia seama ce vrei sa iei, adica este Fiul lui Dumaezeu, inaintea caruia tremura cerurile si toate Stapaniiie ! Este Sfantul sfintilor ! Oglinda neintinata ! Curatenia neinteleasa, Cu care nu se poate compara nici o creatura curata ! E cel ce ca un vierme al pamantului si drojdie a vinului, pentru iubirea de tine, a voit a fi defaimat, batjocorit si rastignit de rautatea si nelegiuirea lumii. E acel Dumnezeu in ale carui maini sta vieata si moartea intregii lumi !

Iar tu cel ce te impartaseti cu El esti un nimic si prin rautatea ta te-ai facut mai rau decat nimic, decat toata faptura netrebnica si necurata, vrednic numai a fi rusinat si batjocorit de dracii cei mai dedesubt ! Tu in loc a-I multumi pentru atatea binefaceri ai defaimat cu inchipuirile si poftele tale pe un Stapan atat de mare si nemuritor si ai calcat sangele Lui cel scump !

Totusi, El pentru vecinica dragoste de tine si neschimbata bunatate, te cheama la dumnezeeasca Lui masa si uneori te sileste sa mergi cu ingroziri purtatoare de moarte, zicandu-ti : " De nu veti manca trupul Fiului Omului si de nu veti bea sangele Lui, nu veti avea vieata intru voi " (Ioan 6, 53).

El nu-ti inchide usa milostivirii, nu-ti intoarce umerii desi tu din fire esti lepros, schiop, uscat, orb, indracit, robit patimilor si maniei.

Atat cere dela tine :

1. Inima sa sufere pentru ca L-ai ranit,

2. Sa urasti de moarte orice pacat,

3. Sa te aduci tot si cu iubire sa te dai Lui, in toate cu supunere ;

4. Nadajdueste si fii tare in credinta ca El te va ierta, te va curati si te va pazi de toti vrajmasii tai.

Dupa ce te-ai intarit cu aceasta nespusa iubire a lui Domnezeu, apropie-te de Sfanta Impartasire, cu o frica sfanta si iubitoare, zicand : " Eu, Domnul meu, nu sunt vrednic a te primi, caci de atatea si atatea ori te-am vatamat, fara a plange deajuns ranirea ce ti-am facut. Tu, Doamne, nu sunt vrednic a te primi caci nu sunt curatat de pasiunile pacatelor mele. Doamne, nu sunt vrednic sa te primesc, caci inca nu m-am dat curat dragostei, vointii si supunerii Tale. O, Dumnezeule, atotputernice si nemarginit de bun, numai Tu, cu puterea bunatatii Tale, invredniceste-ma a Te primi cu aceasta credinta ".

Dupa impartasire, incue-te indata in tainicul inimii tale, uita orice faptura zidita si vorbeste cu Dumnezeu in acest chip :

" O prea inalte Imparate al Cerurilor, cine te-a adus in inima mea celui ticalos, sarac, orb si gol ? Iar El iti va raspunde : " Iubirea ". Si tu zi : " O dragoste negraita, o dragoste dulce ! Ce voesti de la mine " ? Iar el iti va spune ca nu doreste decat iubire, zicand : " Nu voesc a aprinde alt foc in jertfelnicul inimii tale si in toate ale tale lucruri, decat focul dragostei Mele, ca se arda orice alta dragoste si toata vointa ta si sa mi-o dea Mie spre miros de buna mireasma. Aceasta am cerut si o cer totdeauna dela Tine, caci doresc a fi tot

al tau si tu tot al Meu. Aceasta nu se poate pana ce nu te vei supune, pana ce nu te vei deslipi de dragostea, de planurile tale si de toata dorinta si iubirea de cinste.

Cer neiubirea de tine ca sa-ti dau dragostea Mea; cer inima ta sa se uneasca cu a Mea, care pentru aceasta Mi s-a deschis cu sulita pe cruce. Te cer tot pe tine, ca sa fiu si Eu tot al tau. Vezi ca sunt de neasemanata cinste, totusi ma cobor la cinstea ta. Deci cumpara-Ma o suflete iubite, dandu-te Mie. Eu voesc, prea dulcele meu fiu, sa nu voesti, sa nu auzi nimic afara de Mine si afara de vointa Mea; ca sa voesc si Eu tot lucrul la tine, inteleg sa auzi si sa vad la tine, incat nimicnicia ta lucrand in nemarginirea Mea se preface in aceasta. Astfel tu vei fi in Mine desavarsit, norocit si fericit, iar Eu in tine impacat si multumit ".

Sileste-te a creste si a spori in fiecare zi credinta din suflet fata de aceasta Prea Sfanta Taina a Eucharistiei.

Nu inceta vreodata a te minuna de o Taina atat de necuprinsa. Bucura-te si intelege ca Dumnezeu se coboara sub smerita forma a painii si vinului, ca sa te faca mai sfant, mai vrednic si mai fericit. Caci fericiti sunt cei ce nu vad si cred, dupa cuvantul Domnului : " Fericiti cei ce nu au vazut si au crezut " (Ioan 2O, 22).

Toata vieata ta nu dori sa ti se arate Dumnezeu altfel decat sub aceasta a Tainelor. Infierbanta-ti vointa catre aceasta taina si, zi de zi, sa fii mai sarguincios a face voia lui Dumnezeu in toate lucrurile. Totdeauna cand te aduci lui Dumnezeu prin aceasta Taina, cand te impartasesti, fii gata a patimi pentru dragostea Lui toate chinurile si toate necazurile si ocarile ce ti se vor intampla si orice boala trupeasca (+).

(+) Din cuvintele Apostolului, pentru cei ce se impartasesc, Sfantul *Vasilie* scoate o alta datorie. Cei ce se impartasesc vestesc moartea Domnului : " Pentru ca ori de cate ori mancati painea aceasta si beti acest pahar, vestiti moartea Domnului pana va veni" (1 Cor. 11, 26). Moartea Domnului a fost savarsita pentru cei ce se impartasesc, si pentru toti oamenii, cum spune tot Sfantul Pavel : Daca unul a murit pentru toti, iata toti au murit. Hristos insa a murit pentru toti" (2 Cor. 5, 14).

Deci cei ce se impartasesc sunt datori a se supune pana la moarte dragostei, credintei si poruncilor Lui, a nu mai trai lumii, pacatului si lorusi ci numai lui Dumnezeu Care se da lor, Cel ce pentru dansii a murit si a inviat.

Apoi, vei multumi cerescului Parinte, intai pentru multumirea Fiului sau apoi pentru pacea ta, pentru toata sfanta Biserica, pentru cei carora esti dator pentru sufletele adormite in credinta.

Aceasta jertfa o vei face spre aducerea aminte si unirea aceea cu care Fiul lui Dumnezeu se aducea pe sine, adica cand El, sangerat si rastignit pe cruce s-a adus Tatalui.

Dupa aceasta poti sa-I aduci toate jertfele, adica sfintitele lucrari si rugaciuni ce se fac in acea zi in Biserica.

Cap. IV.

Impartasirea duhovniceasca si mintala.

Desi prin Impartasire nu putem primi pe Domnul decat odata pe zi, totusi duhovniceste si mintal Il putem primi in orice ora si in orice minut, prin savarsirea tuturor virtutitor si a poruncilor, indeosebi a dumnezeestii rugaciuni - mai ales cea mintala.(+)

(+) Caci celelalte virtuti fac indemanatec pe cel imbunatatit a se uni cu Dumnezeu, dar nu-l unesc. Insa rugaciunea mintala are aceaasi putere ca-l si uneste cu Dumnezeu. (Vezi cap. XLV, part, I). Celelalte virtuti se aseamana cu uneltele ce potrivesc doua scanduri, iar rugaciunea cu cleiul care lipeste aceste scanduri potrivite. De aceea marele *Grigorie al Tesalonicului* a zis : Puterea rugaciunii lucreaza intinderea omului la Dumnezeu si unirea cu El. Aceasta e legatura cuvantatorilor cu Creatorul creaturilor.

Caci Domnul se afla tainuit in virtuti si in sfintele porunci. Cine face o virtute ori indeplineste o porunca, primeste indata in sufletul sau pe Domnul cel ascuns intr-insele, caci El a randuit a locui cu Tatal in cel ce va pazi poruncile Lui : " De ma iubeste cineva, va pazi cuvantul Meu si Tatal Meu Il va iubi si la el vom veni si vom locui intr-insul ".(+)

(+) *Sfantul Maxim*, din acest citat, a scos concluzla ca cel ce face poruncile Domnului primeste in sufletul sau nu numai pe Domnul ci pe Parintele Sau si pe Sfantul Duh cel nedespartit de Tatal. Primeste in sine toata Sfanta Treime si sa devii locasul Ei.

Aceasta impartasire si unire nu poate fi luata dela noi de vreo creatura decat de lene ori alta gresala a noastra. Uneori e atat de roditoare si bine placuta lui Dumnezeu, incat intrece multe impartasiri tainice primite cu nevrednicie. De cate ori te vei pregati de acest fel de impartasire vei afla sarguitor si gata pe Fiul lui Dumnezeu, Cel ce te poate hrani duhovniceste cu mainile Sale.

Pregatirea aceste impartasiri mintale fa-o astfel : Intoarce-te cu gandul la Dumnezeu. Arunea o scurta privire, deoparte la pacatele tale, iar de alta la Dumnezeu, intristeaza-te pentru mahnirea ce I-ai facut si, cu toata smerenia si credinta, roaga-L sa primeasca a veni in sufletui tau cel sarac, cu nou har, pentru a-l tamadui si imputernici contra vrajmasilor.

Ori, cand voesti a te ridica contra unei pasiuni, a face vreo noua virtute, a pazi vreo porunca, fa aceasta cu scopul a-ti gati inima pentru Dumnezeu, Cel ce ti-o cere totdeauna. Apoi intoarce-te la El, striga-L cu pofta sa vie cu Darul Sau, sa te vindece si sa te libereze de vrajmasi, ca numai El sa fie Stapanul inimii tale.

Aminteste-ti rugaciunile inainte de Impartasire si zi cu inima aprinsa : " Cand, Domnul meu, sa te primesc ... s.c.l. "

Iar daca voesti a te impartasi duhovniceste si mai bine, de cu seara propune-ti asprele petreceri, indeplinirea virtutilor si orice ai face spre aceasta tinta : sa primesti duhovniceste pe Domnul. Dimineata, cum se face ziua socoate : Ce bine ! Ce buna norocire ! Ce fericire e in acel suflet care se impartaseste tainic cu credinta ! Caci prin sfanta Taina a Eucharistiei se recastiga virtutile pierdute si sufletul se intoarce la frumusetea de mai inainte. De la impartasirea tainica treci la cea duhovniceasca. Sileste-te a aprinde in inima ta o mare pofta a de a-L primi duhovniceste si mintal. Dupa ce te vei aprinde, intoarce-te la Domnul si zi : " Domnul meu, fiindca nu te pot primi azi tainic, Tu, bunatate si putere nezidita, fa sa te primesc duhovniceste cu vrednicie, acum si in orice ora si in orice zi, dandu-mi un nou har si putere contra pasiunii si vrajmasului.(+)

(+) Cei ce nu se pot impartasi tainic cu Hristos in Sfintele Taine, fie ca sunt in pustie unde nu e preot, jertfelnic si biserica, fie ca sunt la lume, dar sunt opriti de duhovnic pentru vreun pacat, pentru un viciu, - acestia desi au pofta si dragoste a se impartasi tainic cu Hristos dar pentru cauzele amintite sunt opriti - pot insa sa priveasca, mintal si duhovniceste pe Hristos, dupa cum spune *Nicolae Cabasila,* in " Talcuirea Liturghiei " (cap. 42). Caci Hristos aflator in Taine, mintal si nevazut le da sfintenia cea din Taine, in chipul stiut de Dansul.

Cap. V.

Darea lucrurilor si multumirea.

Tot binele ce-l avem si-l facem este al lui Dumnezeu si vine de la Dansul. De aceea suntem datori a-I multumi pentru orice nevointa, pentru orice biruinta a noastra si pentru toate binefacerile vadite si ascunse, deobste si aparte, ce am primit din mana milostiva, cum este scris - " In toate multumiti, caci aceasta este voia lui Dumnezeu in Iisus Hristos spre voi " (I Tes. 5, 18).

Multumirea neincetata si amintirea binefacerii, dupa Sfantul Ioan Gura de Aur este straja cea buna a virtuti.(+)

(+) Deaceea si avva *Isaac* a scris : " Multumirea celui ce ia, provoaca pe cel ce da a-i da daruri si mai mari ". Iar unii au ticluit astftel cuvantul psalmistului, din partea lui Dumnezeu : "Ce-mi este in ceruri (decat multumire) si de la tine (omule) ce am voit pe pamant (decat slava si multumire "). (Ps. 2, 24)

Iar pentru a face aceasta cat mai bine ai in vedere scopul pentru care Dumnezeu ne da daruri.

1. La fiecare binefacere Dumnezeu Isi cauta slava si supunerea fata de vointa Lui. De aceea, ia seama ca, cea mai mare multumire ce poti face lui Dumnezeu pentru toate binefacerile primite, este a pazi poruncile Lui, a-L cinsti si a urma voile Lui, cum e scris : " Ce cere Domnul dela tine ? Numai sa fii gata a merge cu Domnul Dumnezeul tau ".

2. Vazand ca nu ai nimic vrednic de vreo binefacere, caci n-ai facut decat pacate si ingratitudini, cu adanca umilinta, zi lui Dumnezeu : " Cum se poate, Domnul meu, sa primesti a-mi face mie, cainele mort si stricat, atatea binefaceri ? Fie numele tau binecuvantat in vecii vecilor ".

3. Cugetand ca pentru binefacerile date, cere a-L iubi si a-I sluji, aprinde-te de dragostea unui astfel de Stapan iubit, si de dorinta curata a-I sluji, dupa cum voieste.

Dar pentru aceasta trebue sa-l faci o deplina jertfa mintala de sine, in felul urmator.

Cap. VI.

Jertfa mintala.

Doua lucruri trebuesc pentru ca jertfa ta sa fie desavarsita si iubita lui Dumnezeu : *unul*, sa-ti unesti jertfa cu jertfele facute de Hristos fata de Tatal, *altul*, vointa si inima sa-ti fie deslipite de dragostea intregii zidiri.

In ce priveste *unul*, sa stii ca Fiul lui Dumnezeu, traind in aceasta vale a plangerii, nu numai pe Sine si lucrurile Sale, ci si pe noi cu ale noastre lucruri ne-a adus cerescului Parinte. Incat, jertfele noastre, pentru a putea fi placute lui Dumnezeu, trebuesc facute cu unirea si cu nadejdea jertfelor lui Hristos.

In ce priveste *celalalt*, inainte de a face jertfa, socoteste daca are nevoe de vreo alipire. Caci de ar fi aceasta, trebue sa te deslipesti pe cat posibil de orice iubire, sa nazuieti la Dumnezeu, ca El, cu dreapta Sa sa te deslipeasca complect si astfel, deslegat si slobod de orice lucru, sa te poti aduce dumnezestii Lui mariri.

Ia seama bine la aceasta. Caci daca, lipit de creaturi, te aduci jerfta lui Dumnezeu, nu te aduci pe tine, ci

pe creaturi. Tu nu esti al tau, ci al acelor zidiri de care e lipita vointa ta, lucru ce nu e placut lui Dumnezeu.

E ca si cand L-ai fi batjocorit. Caci, dupa cum Dumnezeu nu primea jertfele cu vreo meteahna, cum poruncea a nu-I se aduce vietati oarbe, surde ori cu vreun mic defect : " Toate cele ce vor avea meteahna sa nu le aduca Domnului, caci nu vor fi primite, (+1)" - tot astfel, jertfa noastra cand are vreo meteahna ori lipsire de acest fel, nu este primita.(+1) Caci cele ce se aduc lui Dumnezeu, trebue sa fie vrednice lui Dumnezeu, cum spune Sirah : " Adu Domnului jertfe vrednice " (14, 11).

(+1) Levit. 22, 20.
(+2)Dupa marele Vasilie, sfintenia este afierosirea cuiva lui Dumnezeu, in intregime si pe totdeauna si silinta de a face cele placute Lui.
Apoi zice ca, ceea ce s-a inchinat odata lui Dumnezeu este lucru paganesc daca cineva voeste a o intoarce la cele comune si omenesti.

De aceea atatea jertfe lui Dumnezeu ne raman departe, zadarnice si sterpe. Ba uneori, dupa ele, cadem in greseli si pacate.

Intr-adevar, chiar de suntem lipiti de creaturi, ne putem aduce jertfe lui Dumnezeu, insa cu scopul a ne deslega prin a Lui bunatate de acele legaturi ce ne tin ferecati, incat, dupa aceasta sa ne putem oferi in intregime dumnezestiii mariri si slujiri. Aceasta trebue sa o facem cat mai des, cu obicinuinta si cu dragostea inimii noastre.

Deci, jertfa ta catre Dumnezeu sa fie fara atasament la creaturi, fara vointa ta, fara gandul tau la cele pamantesti ci la cele ceresti. Toata atentia sa fie indreptata numai la vointa si Providenta lui Dumnezeu, caruia trebue sa i te supui in toate, si a I te jertfi totdeauna ca o ardere de tot. Dupa ce ai uitat orice creatura, zi catre El : " Iata, Domnul si Ziditorul meu, ma aduc tot si toata vointa mea in mana voii si Providentei Tale celei vecinice. De aceea fa cu mine ce-ti place, in viata, la moartea si dupa moartea, si in toata vremelnica mea petrecere pe pamant ".

Daca vei face jertfa aceasta curata, - ceeace vei cunoaste din obstacolele ce ti se vor ridica, atunci, din pamantesc devii negutator evanghelic si fericit. Caci vei fi a lui Dumnezeu si El va fi al tau.

Pentruca El este tocmai parintele celor ce se ridica de la creaturi si de la sine, se dau cu totul si se jertfesc dumnezeestii Lui mariri.

Acum, fiule, vezi un fel puternic de a birui pe toti vrajmasii tai. Caci daca jertfa zisa te va uni cu Dumnezeu, devii tot al Lui, si El tot al tau. Si atunci, ce vrajmasi si ce putere te va putea vatama vreodata ?

Iar cand voesti a-I aduce ceva din al tau, post, rugaciune, incercare de rabdare si alte lucruri bune, cum am spus, intai intoarce-ti mintea la jertfa adusa de Hristos Tatalui, la postirile, rugaciunile, rabdarea si celelalte lucruri ale Lui, apoi, cu indrasneala puterii lor, adu-I pe ale tale. Datoria pacatelor tale ispasite de Iisus fata de Tata nu o poti implini decat astfel.

Arunca o privire cuprinzatoare asupra tuturor pacatelor tale si uneori asupra fiecarui pacat, si dandu-ti bine seama ca din parte-ti, din cauza pacatelor nu poti imblanzi mania lui Dumnezeu nici a impaca dumnezeeasca-I dreptate, esti silit a nazui la viata si patima Fiului Sau, meditand la cate ceva, de exemplu cand postea, Se ruga ori Isi varsa sangele.

(+)Ceea ce insemneaza ca orice lucru si orice fel al Patimii Domnului e numit de unii teologi Taina. Caci fiecare cuprinde o intelegere tainica. De aceea se si zice in acest capitol sa trecem de la o taina a vietii la alta si dela o patima a Lui la alta. Afland aceasta, nu te indoi.

Acolo unde era nevoie a imblanzi pe Tatal pentru ale tale pacate Hristos Ii aducea jertfa ca si cum I-ar fi zis :

Iata, Parinte vecinice, ca din destul dupa a Ta voie impac dreptatea, pentru pacatele si datoriile acestui rob al Tau. Dumnezeeasca Ta marire sa se multumeasca a-l ierta si a-i primi in numarul alesilor.

Atunci adu aceste rugaciuni jertfa Parintelui si roaga-L sa te slobozeasca de toata datoria prin puterea lor.

Aceasta sa o faci nu numai trecand de la o taina a vietii si a patimii Lui la alta, ci si dela o lucrare mai mica a fiecarei taine la alta; nu numai pentru tine, ci si pentru altii poti folosi acest fel de jertfa.

Cap. VII.

Cucernicia. Raceala si uscaciunea ei.

Cucernicia simtita, adica a te simti, frate, din launtru ca esti silitor la cele dumnezeesti, iubitor, cucernic, este uneori *din fire*, (+) alte ori *de la diavol*, iar alte ori *de la dar*.

(+) Sunt unii cucernici si repede umiliti din fire, ca femeile si cei ce au mostenit caracter moale din fire. Altii sunt cucernici din desertaciune, placerea oamenilor, fatarnicie, betie ori alte patimi de acestea.

Din roadele ei poti pricepe de unde vine.

Cand nu iti aduce o imbunatatire a vietii vine de la diavol ori din fire. Dar cand cucernicia este insotita de mai multa pofta, dulceata si din oarecare hotarare de sine, vine de la duh. Iar cand vei simti ca mintea ti se indulceste din gustari si intelegeri duhovnicesti, nu zabovi a te intreba de unde vin, caci iti lasi mintea sa iasa din smerita cunoatere de sine. Ci sileste-te mai mult, uraste-te mai mult, sargueste-te a-ti pastra libera inima de orice atasament, fie chiar duhovnicesc, si doreste numai pe Dumnezeu si cele placute Lui.

Raceala si uscarea cucerniciei si a umilintei se nasc din cele trei cauze : a) de la *diavol* pentru a impiedica mintea si a o intoarce de la lucrurile duhovnicesti la desertaciunile si dulcetile lumii; b) de la *noi* pentru pacatele noastre si lipirea de cele pamantesti si din trandavia noastra; c) de la *dar* pentru pricinile de mai sus, adica : a ne da aceasta instiintare de a fi mai silitori si a parasi toata indeletnicirea ce nu vine de la Dumnezeu; a ne da seama ca tot ce avem vine numai dela El, a cinsti mai mult darurile Lui, a fi mai smeriti a le pazi cu grija; a ne uni mai strans cu dumnezeeasca Lui slava prin totala lepadare de noi, pana si de duhovnicestile desfatari, ca nu lipindu-ne cu dragostea de ele sa despartim in doua inima noastra - cea dorita intreaga de Dumnezeu pentru Sine ; - a ne vedea ca luptam cu toate puterile noastre si cu unealta darului Sau.

Deci, daca te simti rece si uscat si nu ai cuvenita cucernicie fata de cele dumnezeesti, intra in sineti, vezi pentru care gresala s-a dus de la tine aceasta cucernicie. Lupta contra acelei cauze, nu sa iei inapoi simtirea darului ci sa te scapi de ceea ce nu place lui Dumnezeu. Daca nu gaseti cauza, cucernicia ta simtita sa fie adevarata evlavie, adica supunere ravnitoare voii lui Dumnezeu.

De aceea nu parasi pentru vreun motiv nevointele tale, ci urmeaza-le cu toata puterea, desi par sterpe si zadarnice. Bea de buna voe paharul amaraciunii dat de vointa lui Dumnezeu, prin raceala cucerniciei si lipsa duhovnicestii dulceti.

Nu cautam a urma lui Hristos numai in numele Taborului ci si pe dealul Golgotei. Nu dori sa simti in tine dumnezeeasca lumina, duhovnicesti bucurii si indulciri ci si intunecari, necazuri, stramtorari, amaraciuni din ispitele diavolilor dinauntru si din afara.

Chiar daca uneori s-ar intampla ca aceste intunecari ale mintii sa fie atat de mari, incat sa nu stii ce sa faci si unde sa te intorci, stai neclintit langa cruce, departe de orice dulceata pamanteasca ce ti-ar putea-o aduce lumea, ori creaturile.(+)

(+) Citeste cuvantul 57 al Sfantului *Isaac.* Acolo vei vedea schlmbarea ce o ia sufletul, intunecarea peste intunecare, desnadejdea si frica, indoirea din necredinta si hulele; cum, de ce si cine le patimesc si cum se tamadulesc.

Ascunde si aceasta patima, fata de oricine si arat-o numai duhovnicului, nu pentru a te usura de chinuri, ci pentru a-i arata felul cum sa o suferi, dupa placerea lui Dumnezeu.(+)

(+) In acelas cuvant zice dumnezeiescul Isaac, ca patimitorul are nevoie de om luminat, cu experienta si iscusit in acestea, ca de la el sa se lumineze si sa se intareasca.

Apoi, rugaciunile, dumnezeistile impartasiri si alte nevointi si lupte ale tale, nu le folosi pentru castigarea dumnezeiestilor indulciri, pentru a te pogori de pe cruce si din taierea voii, ci pentru a lua putere, a inalta crucea la mai mare slava a Celui rastignit, a te multumi cu ceea ce si cum voieste El. Iar daca vreodata, din cauza turburarii mintii tale, nu poti sa cugeti si sa te rogi dupa obiceiul tau, mediteaza in felul cel mai bun cu putinta.

Ceea ce nu poti face cu mintea, sileste-te a face cu vointa si cuvantele, vorbind cu tine si cu Dumnezeu. Atunci vei vedea minunate realizari si inima ta va lua rasuflare si putere.

In vremea intunecarii mintii tale poti spune :

De ce esti mahnit sufletui meu ? De ce ma turburi ? Nadajduieste in Dumnezeu, caci ma voiu marturisi Lui, mantuirea fetii mele si Dumnezeul meu (Ps. 42, 5); De ce Doamne stai departe ? Nu ma lasa Doamne Dumnezeul meu, nu te departa de la mine " (Ps. 37, 22). Adu-ti aminte de sfanta invatatura inspirata de Dumnezeu Sarei lui Tobie in vremea necazurilor, foloseste-o, zicand : " Cel ce-Ti slujeste se va intari, caci vieata, daca va fi spre cercare se va incununa, iar de va fi in necazuri se va slobozi. Chiar fiind in stricaciune, nimeni nu poate veni decat mila Ta, caci nu Te bucuri de nimicirea noastra. Dupa furtuna aduci liniste, dupa plans si suspin reversi bucurie. Fie numele Tau, Dumnezeul lui Israil binecuvantat in vecii vecilor ".

Aminteste-ti si de Hristos in Gradina si pe Cruce. Iar durerea cea mai mare era ca, in chip vazut, dumnezeescul Parinte Il parasise.

De aceea amintindu-ti acest fapt sa zici din toata inima : " Doamne, sa se faca voia Ta, nu dupa cum voesc eu ci dupa cum Tu voesti ".

Atunci, rabdarea si rugaciunea ta vor inalta vapai de jertfa inimii tale pana inaintea lui Dumnezeu, tu vei ramane intr-adevar evlavios, caci, cum am spus, adevarata cucernicie este o silinta vie de vointa, o dragoste tare a urma lui Hristos cu crucea pe umeri toata calea, pe care ne chiama, o voire de Dumnezeu pentru Dumnezeu.

Daca oamenii si-ar fi masurat progresul lor cu aceasta evlavie adevarata, nu cu cea simtitoare, nu s-ar fi amagit, nici printr-insii, nici prin diavol, nici s-ar fi amarat fara folos. Ar fi multumit lui Dumnezeu pentru o astfel de binefacere primita si, cu mai multa caldura, ar fi cautat a sluji dumnezeiestii Lui mariri care carmuieste tot si revarsa astfel de daruri spre slava Lui si spre folosul nostru.

Unii se amagesc, caci fug cu frica si intelepciune de cauzele pacatelor, dar cand se supara, doborati de ganduri infricosate si grozave, turburati de visuri urate si grozave, scad cu duhul, se socot parasiti si departati de Dumnezeu. Raman astfel foarte vestejiti si ajung pana la pericolul desnadejdii. Atunci

parasesc virtutea, se intorc in Egiptul pasiunilor si nu inteleg darul facut lor de Dumnezeu, lasandu-i a se mahni de aceste duhuri ale ispitei, pentru a-i smeri, a-i apropia de Dansul ca pe niste neputinciosi, cari au nevoie de ajutor.

De aceea, in loc a multumi lui Dumnezeu pentru nemarginita bunatate, plang si jelesc.

Deci, in astfel de imprejurari asa sa procedezi. Adancete-te in cercetarea pornirii tale rasvratite, caci Dumnezeu, spre binele tau voieste sa recunosti ca esti gata a cadea la orice lucru mai greu si ca, fara ajutorul lui Dumnezeu, te-ai fi prabusit in complecta stricaciune. De la aceasta treci la nadejdea in Dumuezeu, gata a-ti ajuta. Iti arata pericolul, voieste a te trage inapoi, te indeamna a te ruga si a nadajdui intr-Insul, lucru pentru care esti dator a-I aduce smerite multumiri.

Fii incredintat, ca astfel de ispite, hulitoare, rele ori ganduri urate ce te ispitesc sunt gonite cu o indelnga rabdare, cu o indemanateca intoarcere si desavarsita defaimare, iar nu cu o silitoare rezistenta si cu un hotarat razboi.(+)

(+) Vezi prima insemnare la cap. III, part. I

Cap. VIII.

Cercetarea constiintei.

Trei lucruri sunt necesare in cercetarea constiintei : greselile din fiecare zi, cauza lor, inima si silinta ce ai a lupta cu ele si a castiga virtutile corespunzatoare.

Pentru greseli, fa ce ti-am spus in cap. XXVI : " Cand ne vom rani " ; in ce priveste cauza lor, ataca-o, surpa-o si tranteste-o la pamant.

Cat priveste silinta in aceasta biruinta, fortifica-ti vointa cu neincrederea. in tine. Nu te bizui in tine. Ci nadajduieste si cuteaza numai in Domnul.

Sileste-te, frate, a pazi totdeauna la orice fapta, gand si cuvant, constiinta neprihanita. Caci cine cearca adanc dreapta si sfanta *constiinta* nu poate gresi niciodata, ori chiar de greseste se indreapta. Aceasta-i legea naturala data de Dumnezeu in inimile oamenilor sa-i indrumeze la cele bune totdeauna ca o faclie. Astfel a zis si Sfantul *Nil* : " Folosete constiinta ta o faclie pentru lucrurile tale ", iar sfantul Pavel : " Legea lui Dumnezeu este scrisa in inimi " (Rom. 2, 15).

Constiinta trebuie sa o pazesti neprihanita : catre Dumnezeu, catre tine, catre aproapele si catre celelalte lucruri.

1. *Catre Dumnezeu* sa-ti cercetezi constiinta daca ai pazit toate cele ce esti dator a le pazi catre El : toate, toate poruncile Lui pana la cele mai mici si daca L-ai iubit pe El (+) si I-ai slujit cu tot sufletul si esti gata a muri pentru Dansul, dupa datoria ce o ai. Daca nu ai pazit acestea, sileste-te a le pazi pe viitor.

(+) Marele Vasile, cu intelepciune, la inceputul regulelor lui, arata amanuntit ca toti crestinii, mici si mari, sunt datori a pazi toate poruncile date de Domnul in Evanghelie, fara a lasa vreuna din ele.

a) Domnul, trimitand pe ucenici le-a spus " Mergand, invatati toate neamurile, invatandu-i sa pazeasca *toate* cate am poruncit voua" (Mt. 28, 19); adica, nu unele sa le pazeasea iar altele sa le lase, ci toate, toate fara vreo omitere.

b) Daca n-ar fi fost toate poruncile necesare mantuirii noastre, nu s-ar fi scris in dumnezeiasca Scriptura nici n-ar fi poruncit Domnul sa le pazim pe toate.

c) Daca Domnul ne poruncete, a fi desavarsiti : " Fiti deci desavarsiti "; si Sfantul Pavel ca omul lui Dumnezeu sa fie desavarsit si perfect : Deplin sa fie omul lui Dumnezeu " (Mt. 5, 48)-este -evident ca aceasta desavarsire si perfectiune ne-o da pazirea tuturor poruncilor lui Hristos (2 Tim. 3, 17).

d) Toate poruncile Domnului sunt atat de legate una de alta, ca un lant, incat, cel ce va deslega si calca una singura din ele, desleaga si calca indata pe toate celelalte si nu-l rasplatit atat pentru toate poruncile cat pentru una pazita.

De aceea Iacov, fratele Domnului zice : " Cine va pazi toata legea, dar va gresi intr-o parte, e vinovat de toata legea " (2, 10); si tot Sfantul Vasile zice : " Ce folos imi vor aduce celelalte porunci indeplinite, daca voiu zice fratelui meu nebune; numai pentru aceasta ma fac vinovat focului Gheenii ". Din acestea se vede ca orice crestin e dator a pazi toate poruncile. Ce zic a le pazi numai ? Trebuiesc pazite cu toata puterea, vointa si dragostea lui, de voieste a se incunuima asemenea celui ce se lupta, cum spune Apostolul. Ceva mai mult. Trebule sa mai si adaoge dela sine, lucrand mai presus de porunca si sporind-o. Cel ce avea un talant, n-a fost laudat de Stapan, caci l-a dat inapoi intreg cum il luase, ci a fost osandit, pentruca nu l-a crescut.

Sfarsesc si-ti zic, frate, daca esti in randul robilor si te temi de munca lui Dumnezeu, pazeste poruncile. " Fericit barbatul ce se teme de Domnul " (Ps. 111, 1); daca esti in randul naimitilor si drept plata virtutii tale astepti imparatia cerurilor, pazeste toate poruncile : " Plecat-am, zice, inima mea ca sa faca indreptarile tale in veac pentru rasplatire" (Ps. 118, 111).

Daca, insa, te-ai suit la rangul de fiu si slujesti lui Dumnezeu numai din dragoste, pazeste poruncile. " Ridicat-am mainile mele la poruncile tale pe care le-am iubit" (Ps. 48), ori " Daca sunt Tata unde este slava Mea ?" zice Dumnezeu. Iar marirea Tatalui este ascultarea fiului de dumnezeestile porunci. Caci stiu aceasta ca, de vei calca o porunca atunci cand ai putea sa n-o calci, in ziua judecatii nu vei avea curaj 1 ci vei fi rusinat.

De aceea David zicea : " Nu ma voiu rusina cand voiu cauta spre toate poruncile Tale " (Ps 118, 6).

Iti mai amintesc ca toate poruncile Scripturii Vechi si Noi, cum deseori sunt rostite cu graiu poruncitor : " iubiti pe vrajmasii vostri, binecuvantati pe cel ce va blestema " s. a. si numai uneori in graiu hotarator : " Vei iubi pe Domnul Dumuezeul tau, Nu vei ucide, Nu vei fi desfranat ", s. a, iar foarte rar sunt rostite in alte graiuri.

---

2. Catre *tine* vei pazi constiinta neprihanita daca nu te vei lenevi, ci iti vei face toata acea datorie care te priveste si este in puterea ta, atat fata de Dumnezeu, cat si fata de aproapele.

Apoi sa nu cazi in defecte si vatamari pierzandu-ti inainte de vreme puterea trupului, sanatatea si viata ta.

3. Catre *aproapele* iti vei pazi *constiinta* daca nu vei face ceva contrar iubirii datorite lui, ci vei da celor mai mari, asemenea tie si mai mici decat tine ce se cuvine fiecaruia dupa treapta si starea lui. Trebuie sa iei aminte a nu-i scandaliza, in lucru, cuvant, chip, amenintare, dupa cuvantul apostolic : " Cugetati mai ales a nu impiedica ori sminti pe fratele vostru " (Rom. 13, 14); iar Solomon : " Gandeste cele bune inaintea lui Dumnezeu si a oamenilor " (Prov. 3, 4).

Chiar daca ti se intampla lucruri care nu sunt sub porunca lui Dumnezeu si daca esti stapan a nu face ori a face acestea, cum tu le poti pazi, pazeste-le pentru a nu sminti constiinta fratelui. Esti dator, tare fiind, a nu sminti pe cel slab. Sf. Pavel zice : " Sa nu mancati carne jertfita idolilor pentru motivele aratate si pentru stiinta " (1 Cor. 10, 28).

4. Vei pazi constiinta neprihanita catre *celelalte lucruri*, daca vei pastra fata de ele masura dreapta, si daca nu folosesti lipsuri si prisosinti, in mancari si bauturi, in imbracaminte, bani si mosii. Caci e lucru socotit afara de constiinta, nu numai a defaima si lasa sa se strice bucatele rele, imbracamintea, banii ci mosiile, cu care se poate implini trebuinta trupului, ci si a voi si a cauta bucate alese, haine moi, bani multi si mosii intinse, care depasesc trebuinta sa.

Scurt vorbind, orice lucru peste dreapta chibzuinta este peste constiinta. De aceea frate, la orice lucru mare ori mic ce ai a face, sfatuieste-te intai cu constiinta ta, cerceteaz-o, nu cu lene si superficial, ci adanc, sarguitor si cu deamanuntul. Caci dupa cum fantinile si puturile sapate mai adanc dau apa mai curata si mai dulce, tot astfel si constiinta, cu cat e mai cercetata si mai desgropata din patimile ce o acopera, ne invata mai bine ce sa facem.

Dar fiindca sunt diferite constiinte, nu numai bune si curate ci si arse, dupa cuvantul Sfantul Pavel adica : nesimtite, rele si intinate de patimi (1 Tim. 4, 2), care nu ne invata totdeauna drept si bine (Tit 1, 13), de aceta e bine a nu te intoarce numai in constiinta ta, ci mai ales sfatuieste a le privi daca sunt tot una cu cele ce invata Sfanta Scriptura, ori, pentru a nu te amagi, sa le arati duhovnicilor tai.

Am adaos aceasta caci constiintele nu sunt cercetate cu sarguinta. Caci *constiinta* oricat ar fi de patimasa, rea si nesimtita, insa cand e cercetata cu ravna si buna intentie, niciodata nu inceteaza a arata, lovi si pari pe om ca pacatuieste si ca, de nu se va indrepta, va suferi pentru pacatele lui. Ea e pusa de Dumnezeu sa ne acuze, cum spune cuvantul evanghelic : " Impaca-te repede cu parasul tau " (Mt. 5, 25) si e martor nemincinos : " Impreuna marturisindu-le lor stiinta "; judecator neamagit, drept, si aspru, si cuvant adevarat. De aceea nu poate sa taca niciodata.

Insa omul robit si stapanit de patimi daca voieste a urma neinfranat poftele lui, dupa cum calca si nu asculta de legea lui Dumnezeu, tot astfel nu asculta si calca mustrarile sfintei constiinte. Si pentru a nu mai fi mustrat de ea, taie ca un alt Irod capul lui Ioan, isi calca constiinta si se hotaraste a primi munci si pedepse. Solomon stiind aceasta a zis ca pacatosul nu poate fi mustrat de constiinta; si pacatosul nu baga de seama cand ajunge in fundul rautatilor : " Nu baga de seama necredinciosul cand va ajunge in adancul relelor (Prov. 18, 3).

Apoi, te sfatuiesc un alt lucru de seama. Nu te increde in constiinta, daca vreodata nu te acuza de ceva. Constiinta insemneaza numai cele stiute nu si la cele nestiute. Dar fiindca, dupa Ieremia : " Inima e mai adanca decat toate " (17, 9) si are ascunse intrinsa pasiuni foarte delicate, necunoscute nici celui ce le are, cum se ruga David : " De cele ascunse ale mele curateste-ma " (Ps. 8, 13), - de aceea, fii convins totdeauna ca nu e complect curata de patimi tainice inima ta, cunoscute numai lui Dumnezeu, singurul cercetator al inimilor.

Astfel Solomon zice : " Numai Tu cunosti inima tuturor fiilor oamenilor " (3 Impar. 8, 39). Iar drept incredintare, vezi ce zice sfantul Ioan ca Dumnezeu este mai mare decat inimile noastre : " Dumnezeu e mai mare decat inima noastra si stie toate " (1 Ioan, 3, 20).

Iar Sfantul Apostol Pavel stiind aceasta zicea, ca nu stie daca il acuza constiinta lui pentru vreun lucru, dar iar nu stie ca este drept inaintea lui Dumnezeu. " Nu ma stiu vinovat cu nimic, dar nu m-am indreptat cu aceasta " (I Cor. 4, 4) .

Ori cate biruinti si virtuti ai castigat, ramai totdeauna cu banuiala. Nu le socoti in constiinta ta pentru a nu cadea in mandrie ascunsa si slava desarta. De aceea doseste-le si, ori de ce naturi ar fi, arunca-le la mila lui Dumnezeu. Indrepteaza-ti gandul la drumul ce-ti mai ramane de facut din acea zi.

Dupa aceasta, cand se sfareste ziua, examineaza-ti constiinta daca ai facut bine tot ce ti-a iesit inainte. Unde ai gresit indreapta-te pe viitor. Apoi multumeste lui Dumnezeu pentru darurile si binefacerile din

acea zi. Recunoaste-L binefacator, multumeste-I ca te-a isbavit de atati vrajmasi vazuti si mai ales nevazuti, ti-a dat inspiratii bune si a ajutat virtutea ta, si ori ce alta binefacere ce n-o cunosti.

Cap. IX.

Lupta contra vrajmasilor din vremea mortii.

Desi toata viata noastra este un razboiu continuu pe pamant, si trebuie sa luptam totdeauna, pana la sfarsitul vietii noastre,(+) totusi ziua cea mai de seama a luptei este ultimul ceas al mortii. Caci oricine va cadea in acel moment, nu se va mai ridica.

(+) Vezi cap. XV, partea I-a.

Nu te mira de acest lucru. Daca vrajmasul a indrasnit sa se duca la Cel fara pacat, la sfarsitul vietii Lui, doar, doar,va afla vreo gresala, cum a zis Domnul : " Vine stapanitorul acestei lumi si nu are nimic cu mine " (Ioan, 14, 30), - cu atat mai mult indrasneste a veni la sfarsitul vietii noastre celor pacatosi ! (+)

(+) Sfantul Vasilie cel Mare zice in talcuirea Ps. 70 : Nu cumva sa rapeasca sufletul meu ca al lui, nefiind cine sa-l izbaveasca si sa-l mantuiasca " Chiar nevoitorii si cuviosii rasboinici al duhului, dupa ce s-au luptat toata viata si au scapat de curse, si la sfarsitul vietii lor sunt cercati de stapanitorul veacului. De-l va gasi cu unele rane, intinaciuni si feluri de pacate, il iau in stapanire; daca sunt neraniti, netinati se odihnesc asemenea unor oameni liberi, in Hristos.

Cele zise de Dumnezeu sarpelui : Tu vei pandi calcaiul lui (al omului), sunt intelese de unii in chip alegoric astfel : Diavolul pandeste totdeauna sfarsitul vietii omului si cauta sa afle vreun pacat intr-insul de a-l prinde. Calcaiul este sfarsitul vietii, dupa cum este ultima parte a trupului.

De aceea trebuie sa te gaseasca binepregatita lupta cu barbatie aceste momente ale vietii tale.

Cine se lupta bine in viata, cu buna deprindere dobandita, usor castiga biruinta in ceasul mortii. Mediteaza deseori asupra mortii. Caci, cand va veni vei avea mai putina frica si atunci mintea iti va fi sloboda si silitoare la lupta. Oamenii lumii fug de acest gand ca sa nu le turbure placerea si pofta in cele pamantesti. Lipiti de ele se mahnesc cand ar gandi ca trebuie sa le lase. Si atunci, aplecarea lor spre cele lumesti nu scade ci creste. Iar cand trebuie sa se desparta de aceasta viata si de lucrurile placute lor au o negraita durere si sufera o mare lupta.

Deci, e mai bine a te obicinui de buna voe, cu aceasta patimire. Considera-te uneori singur, neajutorat, aruncat in stramtorarile mortii. Mediteaza cele ce te pot ataca in acea vreme.

Acel razboiu ce se da numai o data, e bine sa te deprinzi a-l sustine si a face lovitura la vreme, ca sa nu gresesti atunci cand nu mai e posibila nici o indreptare.

Cap. X.

Cele patru asupriri aduse de vrajmasi la moarte.

1. Impotriva credintei. Vrajmasii obicinuesc a ne ataca in ceasul mortii cu patru asupriri mai periculoase : contra *credintii, cu desnadejdea, cu stava desarta* si cu felurite inchipuiri si prefacerile dracilor in ingeri de lumina.

In ce priveste prima asuprire, daca te ataca vrajmasul cu apucaturi mincinoase, punand ganduri de necredinta in mintea ta, atunci retrage-te indata dela minte la vointa si zi : " Mergi inapoia mea Satana, tatal minciunii, caci nu vreau nici macar sa te aud, mi-e destul ceea ce crede Biserica mea " (Ecles. 10, 4).

Nu da drumul deloc gandurilor necredintii in inima ta, cum e scris - " De se va sui peste tine duhul puternice al vrajmasului, nu-ti lasa locul ". Socoate pornirile diavolului ce voeste, prin razboiu, sa te sminteasca in acel ceas. Daca nu-ti poti propti mintea, stai barbateste cu vointa, ca sa nu cazi in vreun gand ori zicere a dumnezeestii Scripturi, ce ti-ar insufla-o vrajmasul. Orice ti-ar aminti, toate sunt schimonosite, rau aduse, rau talcuite, desi par frumoase, curate si evidente.

Iar daca, sarpele viclean te va intreba in gand : Ce crede Biserica ? Nu-l lua in seama si nu-i raspunde deloc, ci vazand minciuna si viclenia lui si ca voeete a te prinde in cuvinte, crede cu certitudine. Daca esti puternic in credinta, in gand si vrei sa rusinezi pe vrajmasul raspunde-i : Sfanta Biserica a mea crede adevarul. Iar de te intreaba care adevar, raspunde-i : ceea ce crede.

Tine-ti totdeauna inima tare si atenta la cel rastignit, zicand : " Dumnezeul meu, Facatorul meu, si Isbavitorul meu, ajuta-mi degrab si nu slobozi asupra-mi departarea de adevarul Tau, de la sfanta credinta ta, ci binevoeste ca, dupa cum m-am nascut in adevar prin darul tau, asa sa sfaresc viata mea muritoare tot intrinsul, spre slava numelui Tau ".

Cap. XI.

Asuprirea desnadejdii.

A doua asuprire cu care se sileste a ne surpa, este frica ce o pune in noi, odata cu amintirea pacatelor, pentru a ne arunca in groapa desnadejdii.

Tu, dar, frate, in aceasta primejdie tine-te bine intarit in acest canon. Atunci e dela har amintirea pacatelor, cand te smereste si te face a simti durere si mahnire in inima pentru ca ai ofensat pe Dumnezeu, si cand iti da nadejde in bunatatea Lui. Iar cand aceasta amintire te supara si te arunca in desnadejde si in imputinare de duh, si le face sa te crezi ca esti muncit si ca pentru tine nu mai este vreme de mantuire, afla ca este de la diavol. De aceea sa te smeresti mai mult si sa nadajduesti in Dumnezeu.

Numai astfel vei infrange pe vrajmas cu armele lui si vei slavi pe Dumnezeu.

Intr-adevar, frate, se cuvine a te mahni si a suferi durere pentru ofensa facuta lui Dumnezeu, totdeauna cand iti vei aduce aminte de pacatele tale. Dar trebuie sa si cutezi la patima lui cerand iertare.

Apoi, daca ti se pare ca insusi Dumnezeu iti spune ca nu esti din oile Lui, sa nu slabesti in nadejdea ce ai catre Dansul. Ci zi cu smerenie :

" Intr-adevar, ai dreptate, Dumnezeul meu, sa ma lepezi pentru pacatele mele, dar eu am mai mare nadejde in mila Ta de a ma ierta. De aceea cer mantuirea acestei ticaloase fapturi care, din rautatea ei, s-a osandit, dar s-a izbavit cu cinstea sfantului Sange. Voesc a ma mantui, Izbavitorul meu, spre slava Ta, cu nadejdea nemarginita in milostivirea Ta.

De aceea ma si las tot in mainile Tale; fa cu mine ceea ce-Ti place, caci numai Tu esti Stapanul meu si chiar de m-ai fi omorat, tot la Tine voi avea nadejdile mele ".

Cap. XII.

Asuprirea slavei desarte.

A treia asuprire este a slavei desarte si a increderii ce ai in tine si in lucrurile tale ca te vei mantui.

De aceea, niciodata si mai ales in ultimul ceas al mortii, nu-ti lasa mintea sa se duca nici la cea mai mica placere de sine si de lucrurile tale, chiar daca ai ispravit toate virtutile sfintilor. Placerea sa fie numai in a nadajdui in Dumnezeu, in mila si lucrurile vietii si Patimile Lui sa te mantuiasca. Totdeauna devaloreaza-te in ochii tai, pana la cea mai din urma suflare. Si cand descoperi vreun lucru bun din parte-ti, sa recunosti ca numai Dumnezeu l-a facut, nu tu, si numai de la El a iesit.

Intr-adevar aspira la ajutorul lui Dumnezeu, dar sa nu astepti a-l lua drept rasplata, pentru multele si grelele razboaie purtate, in care ai biruit. Ramai totdeauna intr-o sfanta frica, marturisind clar ca toate prevederile, grijile, ostenelile si nevointele ce ai avut, ar fi fost zadarnice, daca Dumnezeu nu le-ar fi adunat laolalta sub ale sale aripi. Sa ai toata nadejdea numai in acest sprijin.

Urmand aceste sfaturi, nu se vor putea intari vrajmasii in ceasul mortii, ci ti se va deschide calea sa treci cu bucurie de la acest pamant si surghiun la Ierusalimul ceresc, dulcea ta Patrie.(+)

(+) Vezi cap. XXXII, partea I, unde este mai pe larg talmacirea slavei si mandriei desarte.

Cap. XIII.

Asuprirea inchipuirilor.

Desi vrajmasul nostru viclean si mult chibzuit, care n-are nevoie de osteneala pentru a ne ispiti, te-ar fi atacat vreodata, totusi, indeosebi in ceasul mortii, cu mincinoase aratari, cu vederi si cu prefaceri in inger de lumina, ramai tare in conceptia de nimicnicia si neputinta ta. Atunci cu curaj si inima indrasneata zi-i : Schimba-te, ticalosule, in intunerecul tau. Nu-mi trebuesc aparitii. N-am nevoie de altceva decit de indurarea Iisusului meu si de mijocirea si rugaciunile Pururea Fecioarei Maria si ale celorlalti sfinti. Chiar daca, din multe indicii, vei cunoaste ca aceste semne sunt adevarate si vin de la Dumnezeu, totusi, fugi totdeauna de ele si cat poti, alunga-le departe de tine. Nu te teme ca nu-i place lui Dumnezeu aceasta intoarcere. Daca aceste vederi ar fi de la Dumezeu, stie sa ti le curete si nu-i va parea rau daca nu le primesti. Caci cel ce " da har celor smeriti ", nu-l ia de la ei, pentru tot ce fac din smerenie.

Acestea sunt cele mai obicinuite arme folosite de vrajmas contra noastra in cel mai din urma ceas al vietii

noastre, desi pe fiecare il ataca dupa unele inclinatii si pasiuni, carora il vede supus mai mult.

De aceea, iubitilor, inainte de a se apropia acel ceas grozav de razboiu, trebue sa ne inarmam contra celor mai iute pasiuni ce ne stapanesc mai mult, sa luptam vitejeste pentru a inlesni biruinta, atunci cand ni se ia toate armele din mainile noastre.

Cap. XIV.

Pacea duhovniceasca a inimii.

Inima ta, iubite, este zidita de Dumnezeu numai pentru acest scop a iubi si a fi locuita de Dansul. De aceea zilnic iti striga sa I-o dai : " Fiule, da-mi inima ta " (Prov. 23, 26). Insa pentruca Dumezeu est.e pacea care covarseste toata mintea, trebue ca si inima ce voeste a-L primi sa fie impacata si neturburata, cum a zis David : " S-a facut in pace locul lui " (Ps. 5, 2).. De aceea esti dator intai sa-ti asezi si sa-ti intaresti inima cu o linistire pacinica, incat toate virtutile tale externe sa provina din aceasta pace si din celelalte virtuti launtrice. Tot astfel a zis marele sihastru Arsenie : " Da-ti toata silinta ca lucrarea ta dinauntru sa fie dupa Dumuezeu si vei birui patimile din afara ". Caci desi asprele renuntari trupesti si toate nevointele cu care se pedepseste trupul sunt laudate, cand sunt masurate si potrivit celui ce le face, totusi, daca aceste nevointe nu sunt carmuite de virtutile sufletesti si launtrice, nu vei castiga vreo virtute numai prin virtutile zise, ci desertaciune si vant de slava desarta.

Viata omului nu e decat razboiu si ispita totdeauna, cum zice Iov : " Viata omului pe pamant nu-i oare ispita ? " (7,1). Trebue sa priveghezi totdeauna in aceasta lupta si sa fii cu mare atentie a-ti pazi inima in pace si in odihna.

Cand se ridica in sufletul tau vreo pornire de orice fel de turburare, sileste-te a-ti linisti si a-ti impaca indata inima, nelasand-o a se abate din cale si a fi rasvratita de acea turburare. Caci inima omului se aseamana cu pendula ceasornicului si carma corabiei. Dupa cum cand corabia nemaiavand carma se abate din cale, tot astfel si mintea omului, odata turburata, se misca toate organele dinauntru si dinafara si mintea iese din fagasul si dreapta-i randuiala. De aceea trebuie impacata indata, de cate ori ti s-ar intampla vreo suparare si turburare dinlauntru, fie in timpul rugaciunii, fie altcandva.

Afla ca numai atunci te poti ruga bine, cand stii a lucra bine si a te pazi pacinic. Apostolul porunceste sa ne rugam in pace si neturburati, fara manie si indoiala.

Deci, chibzueste ca orice lucru al tau sa se faca in pace, cu dulceata si fara sila. Scurt, toata straduinta vietii tale sa fie a-ti impaca inima, a n-o lasa sa se turbure si, prin urmare, din aceasta pace sa faci toate lucrurile tale cu liniste si blandete, dupa cum este scris : " Fiule, cu blandete savarseste lucrurile tale " (Sirah, 3, 17), ca sa te invrednicesti fericirii celor blanzi. Cum zice : " Fericiti cei blanzi, ca aceia vor mosteni pamantul " (Mt. 5, 5).

Cap. XV.

Grija de pacea sufletului.

1. Intai de toate sa ai, frate, aceasta pace si sfiala la cele cinci simturi : sa nu vezi, sa nu auzi, sa nu-ti misti mainile sau sa umbli turburat, ci pacinic si cu buna randuiala. Cand te vei obicinui a pazi aceasta pace in miscarile dinafara, usor si fara sfortari vei ajunge a linisti si impaca cele dinlauntru. Caci, dupa Sfintii Parinti, omul cel dinlauntru se intocmeste cu cel dinafara.

2. Obicinueste-te a iubi pe toti oamenii si a fi cu toti in pace, pe cat depinde de tine, dupa cuvantul Sfantului Pavel : " Pe cat atarna de voi, traiti cu toti oamenii in pace " (Rom. 12, 18).

3. Pazeste-ti constiinta sa nu te acuze de ceva, ci sa ramana linistita in Dumnezeu, in sine, in aproapele si in cele dinafara (+) si in deosebi a nu te piri ca ai neglijat vreo porunca a lui Dumnezeu. Aceasta pazire a constiintei naste pacea inimii : " Pace, zice, este multa celor ce iubesc legea Ta si nu este lor sminteala " (Ps. 118, 147).

(+) Vezi Cap. VIII, part. II.

---

4. Deprinde-te a suferi ocarile fara turburare. Mult chin vei indura pana ce vei dobandi acea pace, caci esti neincercat. Dupa ce o vei castiga, sufletul iti va ramane foarte mangaiat la orice piedica ce s-ar ridica in calea lui. Din zi in zi vei deprinde mai bine aceasta stiinta de a-ti impaca sufletul.

Chiar daca vreodata vei vedea ca te necajesti si te superi, incat nu poti avea pace, alearga indata la rugaciune, si starue intr-insa, dupa exemplul Domnului nostru. El s-a rugat de trei ori in gradina pentru a-ti da pilda ca la orice suparare si necaz sa-ti gasesti scapare in rugaciune si ca, oricat ar fi de mahnit si imputinat cu duhul, sa nu te departezi de ea pana ce nu vei afla vointa ta unita cu a lui Dumnezeu, deci cucernica si pacinica, indrazneata si cutezatoare, ca sa imbratiseze si sa primeasca lucrul de care se temea mai inainte. Caci si Domnul, temandu-se inainte de patima, dupa rugaciune a luat indrasneala si a zis : " Sculati; sa mergem, iata s-a apropiat cel ce M-a vandut " (Mt. 26, 46).

Cap. XVI.

Putin cate putin se zideste aceasta locuinta pacinica.

Ai grija, cum ti-am spus, sa nu lasi vreodata a ti se turbura inima, nici sa se amestece in orice lucru ce o supara. Sileste-te totdeauna sa o tii in pace si odihnita. Dumnezeu te va vedea ca faci astfel, ca te nevoesti, va zidi cu al Sau dar in sufletui tau o cetate a pacii si inima ta nu va mai fi casa desfatarii, dupa cum spune cuvantui psalmic : " Ierusalimul ce se zideste ca o cetate " (Ps. 121, 2).

Dumnezeu nu voeste altceva dela tine decat sa te bucuri de orice s-ar intampla, sa te impaci si sa te linitesti in toate lucrurile si gandurile tale : Dupa cum o cetate nu se zideste intr-o zi, tot astfel sa nu speri a castiga intr-o zi aceasta pace a inimii. Aceasta nu-i decat zidirea unei case pentru Dumnezeul pacii si un locas Celui Prea Inalt si a deveni biserica Lui. Si sa mai stiii ca Dumnezeu este ziditorul acestei case. Altfel, zadarnica ar fi fost osteneala ta : " De n-ar zidi Domnul casa, zadarnic s-ar osteni cei ce zidesc " (Ps. 126, 1); si mai afla ca insasi temelia acelei paci a inimii este smerenia si fuga de turburari si sminteli. Caci vedem inchipuire : Dumnezeu n-a voit sa-i fie zidit lui Biserica si locas de David, pentruca mai toata viata si-a petrecut-o in razboaie si turburari. Aceasta i-a fost harazita fiului sau Solomon, caci, dupa numele lui a fost imparat pacinic si n-a pus razboaie cu nimeni.

Cap. XVII.

Pacea sufletului se castiga cu smerenia si saracia duhului.

Pacea sufletului se castiga cu smerenia si saracia duhului. (+)

(+) Intr-adevar, smerenia, pacea si blandetea inimii sunt atat de strans legate incat unde este una, acolo e si ceaialta. Cel bland cu inima e si smerit si invers, cel smerit cu inima este si bland. De aceea si Domnul le zicea : " Invatati dela Mine, ca sunt bland si cu inima smerita" (Mt. 11, 29).

Frate, daca iti place a avea pacea inimii, sileste-te a intra intr-insa prin usa smereniei. Nu-i alta intrare intr-insa decat smerenia.

Pentru a castiga smerenia se cuvine, mai ales la inceput, sa te silesti si sa te ostenesti si a primi toate necazurile si piedicile ca pe niste surori iubite. Fugi de orice slava si cinste. Doreste a fi defaimat de oricine si sa nu te sprijine ori sa te mangaie altcineva decat Dumnezeu.

Aseaza si intareste acest gand in inima ta. Numai El este binele, scaparea ta ; toate celelalte lucruri sunt pentru tine atati spini, cari, bagati in inima ta, te vor rani mortal.

Desi te rusineaza cineva, nu te mania, ci sufere cu bucurie, fiind convins ca atunci Dumnezeu e cu tine. Nu dori nici o alta cinste decat a patimi pentru dragostea lui Dumnezeu si pentru ceea ce sporeste slava Lui.

Sileste-te a te bucura cand cineva iti zice cuvinte de ocara, fie ca te mustra, fie ca te defaima. Sub acest praf si necinste mare comoara-i ascunsa. Daca o vei desgropa, vei deveni bogat pe nesimtite, si nu-si vor da seama nici cei ce-ti ofera acest dar, adica cei ce te necinstesc. Sa nu cauti a fi iubit de cineva in viata, nici cinstit, ca sa renunti a patimi cu Hristos cel rastignit si sa te impiedice cineva. Pazete-te pana si de tine, ca de cel mai mare vrajmas ce te ataca. Sa nu urmezi vointei si mintii tale, daca nu vrei sa pieri.

De aceea tine totdeauna armele, gata a te apara. Si cand vointa vrea sa se aplece la vreun lucru, fie chiar sfant, arunca-o, goala inaintea lui Dumnezeu, cu adanca smerenie, roaga-L ca fie spre dansa voia Lui iar nu a ta. Aceasta numai cu pofte din inima, fara vreo amestecare a iubirii de sine. Da-ti seama ca singur nu poti face nimic.

Pazeste-te de ganduri ce par a aduce sfintenie si de ravna fara socoteala. De aceea alegoric zice Dumnezeu : " Luati seama de proorocii mincinosi, cari vin la voi in haine de oi, iar inlauntru sunt lupi rapitori, din roadele lor ii veti cunoaste " (Mt. 7, 15). Roadele lor sunt sa lase in suflet intristare si suparare. Caci toate cele ce te departeaza de smerenie, pace si liniste interna, in orice forma ar fi, sunt proorocii mincinosi, imbracati in chip de oi poate cu fatarnicie de ravna, pentru a folosi pe aproapele tau fara socoteala, in realitate sunt lupi rapitori ce-ti rapesc smerenia si acea pace si liniste de care oricine doreste progres temeinic, are atata nevoe.

Si cu cat lucrul are mai multa fata si chip de sfintenie cu atat trebue sa-l cercetezi mai temeinic. Fa aceasta cu multa odihna si liniste launtrica, dupa cum am spus. Iar daca vreodata te-ai aratat lipsit, de vreuna din acestea nu te turbura, ci smereste-te inaintea Dumnezeului Tau, recunoaste-ti neputinta si invata-te pentru viitor. Caci poate aceasta e slobozita de Dumnezeu ca sa smereasca o mandrie ce se afla ascunsa in tine si tu n-o cunosti.

Chiar de simti vreodata ca-ti impunge sufletul cu vreun fel de ghimpe ascutit si otravitor, nu te nelinisti, ci ia seama mai cu atentie sa nu treaca la maruntaele tale. Trage-ti inapoi inima, afunda cu dulceata voia ta, in focul pacii si al linistii, pazind sufletul curat pentru Dumnezeu, pe care vei afla totdeauna in maruntaele si in adancurile inimii, pentru indreptarea socotelii tale. Incredinteaza-te ca totul ti se intampla din cauza

nepriceperei tale. Numai astfel iti agoniseti folos si te invrednicesti de cununa dreptatii gatita tie de mila lui Dumnezeu.

Cap. XVIII.

Sufletul sa stea in singuratate mintala si liniste, ca Dumnezeu sa lucreze intr-insul pacea sa.

Dumnezeul Dumnezeilor, si Domnul Domnilor, a facut sufletul tau pentru locuinta si Biserica Lui. De aceea trebue sa-l pastrezi in mare cinste. Nu-l lasa a se netrebnici si a se supune la orice. Dorintele si nadejdile tale sa fie totdeauna spre venirea lui Dumnezeu. El, daca nu afla sufletul singuratec, nu vine sa cerceteze. Il doreste ferit de ganduri, pe cat posibil, complect ferit de pofte si mult mai pazit de vointa sa. De aceea nu trebue sa-ti impui singur rigori, nici sa cauti prilej a patimi pentru iubirea lui Dumnezeu, numai cu povatuirea vointii tale, ci cu sfatul duhovnicului ce te carmueste ca un vechil al lui Dumnezeu. Printr-insul sa randuiasca Dumnezeu si sa lucreze ceea ce doreste in vointa ta. Sa faca ceea ce voeste la tine. Vointa ta sa fie totdeauna libera din parte-ti, adica sa nu voesti vreun lucru. Si cand vei voi ceva, sa vrei astfel, ca chiar de nu s-ar realiza ceea ce doresti, ci dimpotriva altceva, sa nu te manii, ci sa ramana duhul tau atat de linistit ca si cum n-ai fi voit nimic.

Adevarata libertate a inimii este a nu te lega cu mintea ori cu vointa de vreun lucru. Deci, daca vei da lui Dumnezeu sufletul tau liber, detasat de orice si de sine statator, vei vedea ca se savarsesc minuni intr-insul. Vine mai ales pacea dumnezeiasca si darul ce-l are, cuprinzator de multe alte daruri, cum zice marele Grigorie al Tesalonicului.(+)

(+) Vezi Filocalia.

O minunata singuratate si bogatie ascunsa a Celui prea inalt ! Numai El o asculta si-i vorbeste inlauntrul sufletului ei ! O pustie si finite ce s-a facut Rai ! Numai aici da voe Dumnezeu a-L vedea si a grai cu El.

" Mergand mai aproape voiu vedea ce este aceasta vedere mare " (Esire 3, 3), zicea Moisi, cand se afla in pustiul Sinai cel vazut si mintal. Daca si tu vrei sa ajungi la aceasta, intra descult in acest pamant : ca este sfant. Intai goleste-ti picioarele, adica asezarile sufletului. Sa ramana goale si libere de orice lucru pamantesc. Nu purta pe aceasta cale nici traista, nici toiag (cum a poruncit Domnul ucenicilor), caci nu trebue sa voesti ceva din aceasta lume, dei ceilalti cauta aceasta. Nici nu intreba in aceasta calatorie pe cineva de sanatate (cum a poruncit Elisei copilasului sau si cum Domnul zicea ucenicilor Lui). Pune tot gandul, temeinicia si iubirea ta numai in Dumnezeu, nu in fapturi : " Lasa mortii sa-i ingroape mortii lor si mergi singur in pamantul celor vii ".

Cap. XIX.

ntelegerea iubirii aproapelui pentru a nu ne turbura pacea.

Domnul nostru a zis ca a venit sa arunce focul dragostei pe pamant, in inima : " Am venit sa aduc foc pe pamant " (Lc. 12, 49). Dragostea lui Dumnezeu nu are hotar, dupa cum nici Dumnezeu cel iubit nu are masura si hotar. Iubirea aproapelui insa, trebue sa aiba, caci de nu o vei folosi cu masura cuvenita, te poate desparti de dragostea lui Dumnezeu, te pagubeste mult, te duce la pierzare si te strica, incat nu mai poti dobandi pe altii. Iubeste, asttel pe aproapele, incat sufletul tau sa nu sufere paguba. E drept ca esti dator a-i da pilda, dar sa nu faci vreodata ceva numai pentru aceasta. Caci atunci nu-ti e decat spre paguba. Fa toate lucrurile numai pentru a placea lui Dumnezeu.

Smereste-te in toate ale tale si-ti vei da seama cat de putin poti folosi cu ele altora. Socoteste ca nu se cade a avea atat de multa fierbinteala si ravna a sufletului, incat, pentru ea, sa te lipsesti de linistea (+) si pacea inimii. Fii cu o sete infocata si cu o mare pofta de a cunoaste tot adevarul cum il pricepi si intelegi tu si a se imbata de acei vin fagaduit de Dumnezeu si darueste fiecaruia fara plata : " Cumparati fara argint si fara pret vin si grasime " (Isaia 25, 1). Trebue sa ai totdeauna aceasta sete de mantuirea aproapelui. Dar ea sa provina din dragostea ta fata de Dumnezeu si nu din ravna nechibzuita. Dumnezeu sadeste aceasta dragoste catre aproapele in singuratatea mintala a sufletului si culege rodul cand voeste. Nu semana nimic dela tine. Adu lui Dumnezeu pamantul sufletului tau, cinstit si curat de orice. El va semana samanta intr-insul, cum voeste si asttel face rod.

(+) Dar dana e vorba de credinta si de Traditia Bisericii noastre, atunci si cel mai pacinic si linistit trebue sa lupte pentru ele, insa fara turburarea inimii, dar cu o manie barbateasca si tare, dupa cuvantul lui Ioil : " Acolo cel bland sa fie razboinic ".

Totdeauna sa-ti amintesti ca Dumnezeu voieste acest suflet singur si deslegat de orice legatura pentru a-l uni cu ai Sau. El sa te aleaga. Tu numai sa nu-l impiedici. Sa nu ai alt gand, decat a placea lui Dumnezeu, asteptand sa te cheme El sa lucrezi. Stapanul casei a iesit acum si, dupa pilda Evangheliei, cauta lucratori la via sa. Leapada orice gand si orice grija. Alunga orice grija de tine si de orice iubire de lucruri vremeinice, ca Dumnezeu sa te imbrace si sa-ti dea ceeace nu poti banui. Uita complect de tine si in sufletul tau sa traiasca numai dragostea lui Dumnezeu.

Apoi, pentruca Dumuezeu sa te pazeasca in toata linistea si pacea, impaca-ti ravna si fierbinteala ce o ai pentru ceilalti. Sa nu lipseasca sufletului capetele (care sunt pacea inimii) ca sa le puna fara socoteala la dobanda celorialti. Caci, singurul targ unde poti negutatori a te imbogati in Dumnezeu, este supunerea sufletului tau lui Dumnezeu, slobod de orice. Dumnezeu face totul. Dela tine nu asteapta decat sa te smeresti inaintea Sa si sa-l aduci sufletui liber complect de cele pamantesti, avand inlauntru numai dorinta de a se implini la tine desavarsit in toate si pentru toate dumnezeiasca Lui voe.

Cap. XX.

Sufletul liberat de vointa sa trebue sa stea inaintea lui Dumnezeu.

Nadajdueste, frate, in Insusi Dumnezeu Care te chiama : " Veniti la Mine toti cei osteniti si impovarati si Eu va voiu odihni " adica veniti voi toti cei ce sunteti osteniti si insarcinati si Eu va voi odihni. Urmeaza acestei chemari si asteapta venirea Sfantului Duh. Arunca-te hotarit, cu ochii inchisi la noianul dumnezeiestii Providente si a vecinicei bunevoiri. Trebue sa fii purtat de puternicile valuri ale vointei lui Dumnezeu, ca un lucru neinsufletit, fara a te impotrivi cu vointa ta, ca sa ajungi la limanul mantuirii tale.

De aceea, facand aceasta de mai multe ori pe zi, nevoeste-te, si silete-te cat vei putea, atat dinauntru cat si din afara, sa te apropii cu toate puterile sufletului la acele lucrari ce te indeamna a iubi pe Dumnezeu. Ele sunt : rugaciunea si vecinica amintire de dulcele lui nume, lacramile varsate din dragostea Lui, cucernicia si bucuria cea fierbinte catre Dansul si celelalte lucruri duhovnicesti. Aceste fapte sa fie totdeauna nesilite ca sa nu te slabeasca prin nevointele nechibzuite si suparatoare, incat sa te asupreasca si sa te faca neprimitor si neincapator.

La aceasta primeste si sfatul celor iscusiti si cauta a te obicinui totdeauna sa doresti bunatatile, binefacerile iubite si neincetate ale lui Dumnezeu, dela inceput pana la sfarsit.

Primeste cu smerenie picaturile si dulceata ce se va pogori in sufletul tau din aceasta bunatate a Lui.

Toate acestea si mai ales lacramile (+) nu le cauta cu sila ci stai linistit, in singuratate launtrica rugandu-

te pentru ele si asteptand a se adeveri deplin vointa lui Dumnezeu in tine. Cand iti va da lacrami ele vor fi dulci si roditoare, fara osteneala ta. De aceea le vei primi cu toata dulceata, si mai ales cu toata umilinta. Cheia cu care se deschid comorile duhovnicesti ascunse ale cunoasterii si ale dragostei dumnezeiesti este lepadarea complecta de sine totdeauna si in orice fapta. Tot cu aceasta se inchide usa necunostintei si a racelei avuta pana atunci.

(+) Una e plansul, alta sunt lacramile. Plansul e un gand amar, trist si o durere a inimii, caci :

a) am maniat pe Dumnezeu cu pacatele noastre si am calcat poruncile Lui;
b) ne-am lipsit de darul Lui din aceasta viata si de imparatia Lui dupa moarte, si
c) cu pacatele noastre ne-am facut vinovati muncilor vecinice.

Aceasta durere se face ca o greutate si se coboara pe inima, ori o impunge ca un bold si de aci provin suspinurile cele adanci. Cand ele cresc, se umple inima, ies lacrami din ochi, dar prin lucrarea harului lui Dumnezeu, Cel ce ne darueste acestea, a ne spala de pacate si a imblanzi dumnezeiasca Lui manie. Caci, dupa cum e scris ca Dumnezeu invirtoseaza inima : " Invartosat-ai inimile noastre ca sa nu ne temem de Tine " (Isaia, 63,17) tot astfel este scris ca prin darul si lucrarea harului Sau smereste inimile. Deci trebuie sa plangem totdeauna. E in mana noastra, si se aseamana cu intoarcerea si pocainta fiului desfranat. Caci acestea sunt darurile Lui si ne aseamana cu imbratisarile si sarutarile dumnezeiescului Parinte facute celui desfranat, cum zice *Grigorie al Tesalonicului* .

Sa doresti a sta cat este cu putinta cu Maria la picioarele lui Hristos si asculta ceea ce iti zice Dumnezeu. Ia seama ca, vrajmasii tai, (din care cel mai mare esti tu insuti) sa nu-ti impiedice aceasta sfanta tacere. Si cand cauti cu mintea pe Dumnezeu pentru a te odihni, nu cere locuri si semne de hotar cu imaginatia ta neputincioasa si stramta (+). El este nemarginit si se afla pretutindeni in toate, dar mai ales toate lucrurile se afla intr-Insul.

(+) De aceea Fericitui Augustin in rugaciunile lui de dorinta, intreband astrele, stelele adancul si celelalte fapturi daca sunt Dumnezeul lui si afland dela dansele, ca nu locueste in ele, apoi intorcandu-se a aflat ca Dumnezeu locueste in el.

De aceea se mustra, caci cauta pe Dumnezeu in cele din afara, pe cand El era intr-insul.

Tu Il vei afla in sufletul tau (+) totdeauna cand Il vei cauta cu adevarat, ca sa-L afli numai pe El si nu pe tine. Caci desfatarea lui Dumnezeu este a sta cu noi fiii oamenilor, cum am zis mai inainte, a ne face vrednici Lui, fara a avea vreo trebuinta de noi.

(+) Dar aceasta insemneaza ca Dumnezeu este in suflet. Se comunica nu dupa fiinta, ci dupa harul si lucrarea Sa, cum zic sfintii teologi. El se afla nu numai la lucrarea sufletului, ci mai ales la fiinta lui. Daca El este creatorul fiintelor, apoi numai El locueste si se uneste cu fiintele, prin fiinte, ale trupului si gandului, cum delicat vorbeste acel inalt la minte *Grigorie al Tesalonicului* in scrisoarea catre Varlaam. Dar mai ales si mai adevarat, El este tot punctul in care se alcatuesc si se intaresc toate fiintele ce sunt, cum spune : " Intru Dansul, vietuim, ne miscam si suntem" (F. Ap. 27, 28). Vezi si cap. XXIV, part. I-a. Am zis ca numai Dumnezeu se uneste cu fiintele, caci nici o zidire, ori duh ori trup, nu se uneste cu fiinta altei zidiri ci numai cu fapta, incat nici diavolul nu se poate uni cu fiinta sufletului, ci se impartaseste cu lucrarea lui numai dupa injugare, cum zice tot Grigorie al Tesalonicului.

Cand citesti ori meditezi Sfanta Scriptura, n-o face numai pentru a intoarce filele. Opreste-te la acele cuvinte unde-i odihna, umilinta, dragoste dumnezeiasca si duhovniceasca bucurie. Indulceste-te de Dumnezeu ori in ce fel voeste El a ti se da. Nu te teme daca ai lasat ceeace aveai randuit a cugeta, caci tot scopul si sfarsitul acestor nevointi este a te indulci de Dumnezeu.

Dar sa nu alegi din calcul acest scop si sfarsit al indulcirii de Dumnezeu, ci pentru a iubi mai bine sfanta Lui voe.

De aceea, cand afli sfarsitul, nu trebue sa te mai ingrijesti de cele din mijloc, randuite nu pentru altceva decat a castiga acest sfant sfarsit.

Tot astfel si cand cugeti la ceva, la patimile lui Iisus Hristos, ramai la ceea ce te umileste mai mult, si mediteaza mai multa vreme. Una din cele mai mari piedici ale pacii este a te ingriji, frate, si a-ti lega gandul de a te sili sa strabati atatea Catisme ale Psaltirei pe zi, atatea capitole din Sfanta Evanghelie ori din sfintele Epistole, si a te turbura daca nu le vei trece numai fara a te ingriji sa se umileasca inima din cele citite, ori a lua in minte vre-o intelegere duhovniceasca din ele. (+)

(+) Aceasta o zice si avva *Isaac*, poruncind a lasa cantitatea, cunoasterea masurilor, stihurile si rostirea pe din afara, ci numai a strabate cu mintea noastra cugetarea celor zise, pana ce se desarta sufletul, fie spre slava lui Dumnezeu, fie spre umilinta folositoare. Si atunci turburarea nu poate bea ca o lipitoare toate intelegerile duhovnicesti ale celor citite. Vezi si cuvantul cap. 28, ai avvei Isaac unde zice ca trebuie sa citim slujba noastra fara nici o turburare. Daca gandul ne-ar spue sa ne grabim, putem lasa o slova, sau cat vom voi. (Cuv. 33. si cuv. 28).

Aceasta nu e altceva decat a cauta pe Dumnezeu fugind de Dumnezeu, a voi sa slujesti lui Dumnezeu, fara a face voia Lui. Daca doresti a umbla cu imbunatatire in aceasta viata si sa ajungi la scopul dorit, sa nu ai alt scop decat a afla pe Dumnezeu. Si unde vroeste El acolo sa se arate. Atunci lasa orice lucru si nu merge mai inainte, pana ce nu ai voie. Uita orice si te odihneste numai in Dumnezeu.

Iar cand El nu ti se arata intoarce-te iarasi si-L cauta, continua-ti nevointele totdeauna cu acela scop si dorire, adica prin ele sa afli pe Cel iubit al tau. Dar cand L-ai aflat lasa orice lucru si odihneste-te intr-Insul. Atunci se implineste dorinta Lui.

Mai cugeta si la aceasta. Multe fete duhovniceti isi pierd pacea, caci se departeaza cu nevointele lor, deoarece li se pare ca de nu le vor sfarsi pe toate nu fac nimic. In aceasta pun desavarsirea si se fac urmatorii vointei lor. Se chinuesc, se ostenesc foarte mult fara a ajunge vreodata la adevarata odihna si liniste launtrica, in care se afla si se odihneste in adevar Dumnezeu.

Cap. XXI.

A nu cauta desfatari ci numai pe Dumnezeu.

Totdeauna sa alegi chinurile si necazurile. Nu-ti face prieteni din cei cei ce nu-ti aduc vreun folos sufletesc. Bucura-te a fi totdeauna supus si a depinde de vointa altora. Orice lucru sa-ti fie prilej si cale a merge la Dumnezeu si nici un lucru nu trebuie sa te impiedice in calatorie. Aceasta sa-ti fie bucuria. Orice lucru sa-ti fie amaraciune si numai Dumnezeu odihna.

Iubeste-L si, fara frica, da-I inima, incat iti va deslega toate nedumeririle si daca ai fi cazut te va indrepta. Apoi, daca vei iubi pe Dumnezeu vei primi tot binele. Adu-I-te jertfa in pace si liniste a duhului. Ca sa umbli mai bine, sa nu te osteneti si sa nu te turburi in aceasta calatorie, trebuie ca la orice pas sa-ti intinzi vointa ta la cea a lui Dumnezeu. Cu cat mai mult o vei intinde cu atat mai mult vei primi.

Vointa ta trebuie sa activeze astfel : sa voiasca tot ce voeste Dumnezeu si sa nu voiasca nimic ce nu voieste El. Inoeste-ti propunerea si hotararea sufletului la orice ocazie si vezi de e placuta lui Dumnezeu. Nu hotari nimic dinainte, caci nu stii ce va fi in ceasul urmator (Prov. 27,30). Stai in libertate. Aceasta

nu te impiedica a lua seama cu inteleapta purtare de grija si sarguinta la ceea de care are nevoie potrivit starii si randuelii lui. Aceasta atentie si purtare de grija este dupa vointa lui Dumnezeu si nu impiedica pacea si progresul duhovnicesc.

In toate decide-te a face ceea ce poti, ce se cuvine si ce esti dator. Tot ce vine dela tine nu lua in seama.

Ceeace poti face totdeauna e sa-i aduci lui Dumnezeu vointa ta si nimic sa nu doresti mai mult. Cu aceasta libertate poti avea pacea in toate zilele. In aceasta libertate a duhului se intocmeste binele cel mare, ce-l auzi din dumnezeiestile Scripturi.

Aceasta libertate nu e altceva decat a ingadui si a ramane omul cel dinlauntru in sine, fara a se intinde ori a dori sa cauti vreun lucru in afara de sine ! De aceea cat timp vei fi slobod te vei indulci de acea nespusa bucurie, care este imparatia lui Dumnezeu din noi, cum a zis Domnul : " Imparatia lui Dumnezeu este inlauntrul vostru " (Luc. 17, 21).

Cap XXII.

Chiar de-ar fi in stare protivnica pacii, robul lui Dumnezeu sa nu scada cu duhul.

Afla ca deseori vei simti suparare, pierdere de pacea sfanta, de singuratate si de libertate. Din framantarile tale se va ridica uneori un colb ce te va supara in aceasta calatorie ce vei face. Dumnezeu ingadue aceasta pentru un mai mare bine ai tau. Adu-ti aminte ca acesta e razboiul din care sfintii au luat cununile marilor plati. In orice turburare sa zica : " Domnul meu, vezi aci pe robul Tau, fie voia Ta. Stiu si marturisesc ca adevarul Cuvintelor Tale ramane totdeauna statornic, fagaduintele Tale sunt nemincinoase si in ele nadajduesc. Eu stau numai pentru Tine ".

Fericit e sufletul ce se aduce totdeauna Domnului in acest fel ori de cate ori e turburat. Daca acest razboiu continua si nu poti uni atat de repede, cum doresti a uni dorinta ta cu a Lui Dumnezeu, nu te imputina cu duhul si nu te mahni, ci continua a te oferi si a te inchina. Astfel vei birui. Vezi lupta data de Domnul in Gradina, ca umanul se intorcea spre Dansul si zicea : " Parinte de este cu putinta treaca dela Mine acest pahar ! " Dar indata se transforma. Ii punea sufletul in liniste si cu o vointa slaba si sloboda, zicea cu adanca umilinta : " Insa nu cum voesc Eu, ci cum voiesti Tu " (Mt. 26, 39).

Cand esti in vreo dificultate, nu pasi pana nu-ti inalti intai ochii la Hristos pe Cruce. Pe dansa vei vedea tainic scris cu litere mari ca si tu trebuie sa te rastignesti in acea greutate. Aplica-ti aceasta inchipuire. Suparat de iubirea de sine, nu scadea cu duhul si nu te desparti de Cruce, ci alearga la rugaciune pana-ti vei infrange vointa a nu dori decat ce voeste Dumnezeu. Dupa ce pleci dela rugaciune, fiindca ai adunat acest rod, fii vesel. Daca nu ai ajuns la aceasta sufletul iti ramane flamand si fara brana. Sileste-te ca sa nu locuiasca nimic in sufletul tau, decat Dumnezeu, fie chiar pentru putin timp. Nu te mahni si nu te amari pentru ceva. Nu-ti pune ochii la vicleniile si pildele rele ale celorlalti, ci fii asemenea unui copil mic, ce nu sufera nici una din aceste amaraciuni, ci trece peste toate voios.

Cap. XXIII.

Silinta diavolului de a turbura pacea sufletului nostru; Fuga de vicleniile si amagirile lui.

Vrajmasul nostru, diavolul, obicinueste a se bucura de amestecul si turburarea inimii, ca lupul de furtuna si vifor. De aceea cauta a ne sorbi de tot sufletele si a le departa de smerenie, a se apleca omul spre sine si vointa lui, a nu vedea lucrul darului dumnezeesc, numit inainte incepator, fara care nu poate cineva numi

pe Domnul Iisus, dupa Pavel : " Nimeni nu poate numi pe Domnul Iisus decat in Duhul Sfant " (1 Cor. 12,3).

Desi, prin vointa noastra ne putem impotrivi acestui dar, totul nu-l putem primi fara acest dar, incat, cine-l ia, e din pricina lui si cine ajunge a-l lua, nu mai face, nici nu mai poate face vreun lucru, fara acest dar dat cu prisosinta tuturor oamenilor.

Vrajmasul cauta si se sileste a pune pe fiecare sa se socoata mai ravnitor decat altul, ca ar putea primi mai bine darurile lui Dumnezeu. Deci, diavolul se sileste ca omul sa faca lucrurile bune cu mandrie, fara a-si recunoaste neputinta sa. De aceea trece cu gandul si defaima pe ceilalti ca nu fac cele bune pe care le face el.

Pentru aceasta, de nu vei lua bine seama si nu vei trece indata la alta stare, de a te ruina, smeri si defaima, cum am spus, te va face sa cazi in mandrie, ca fariseul, care se lauda cu virtutile lui si osandea pacatele oamenilor.

Daca in acest fel iti va castiga vrajmasul vointa, te va stapani complect si te va arunca in tot felul de rautati. Atunci mare iti ve fi paguba si primejdia. De aceea Domnul ne-a poruniat sa priveghem si sa ne rugam : " Priveghiati si va rugati ca sa nu cadeti in ispita " (Mt. 26,40).

Trebuie luat bine seama a nu-ti rapi vrajmasul o comoara. atat de mare - pacea si linistea sufletului. Caci utilizeaza toata puterea a-ti lua aceasta pace, a-ti face sufletul sa traiasca in necaz si turburare, unde stie ca este toata pierderea si paguba lui. Pentruca daca un suflet este in pace face orice usor. Realizeaza multe si bune. Rabda de buna voe si usor, se impotriveste oricarei intamplari. Dincontra, turburat si nelinistit cineva face putine lucruri si foarte imperfecte. Indata se ingreuiaza si apoi traeste in chin sterp.

De aceea, daca vrei sa biruesti si sa nu-ti strice vrajmasul negutatoria, ia seama mai mult decat la orice a nu te lasa nici un minut suparat si necajit. Realitatea este alta : oricat ar patimi sufletul din lipsa de cucernicie si dulceata duhovniceasca, totusi poate face nenumarate lucruri bune, urmand numai rabdarea si ingaduinta a face bine dupa putere.

Ca sa intelegi mai bine aceasta si a nu ti se face acel bine pricina de vatamare si sa nu pierzi folosul ce ti-l acorda Dumnezeu, prin lipsa acestei cucernicii si evlavii, in capitolul urmator iti voiu infatisa bunatatile rezultate din smerita ingaduinta dovedita in astfel de seceta a evlaviei, ca sa le stii si sa nu pierzi pacea cand te-ai afla in aceasta uscaciune a mintii si in amaraciunea inimii, atat din cauza saraciei inimii si a cucerniciei duhovnicesti cat si din cauza durerii provenita din orice ispita dinauntru si din ganduri rele.

******Sfarsit si lui Dumnezeu Slava! ******